

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 %.

Manuscrisurile nu se li-
napoiază.

Duhul cel rău

Este un adevărat terorism ce se exercită în țara aceasta, asupra tuturor acelor cari ar fi înclinați poate a pleca o ureche mai ascultătoare la plângerile naționalităților nedreptățite, sau cel puțin a lua o atitudine mai simpatcă, mai puțin dărză și respingătoare, față de îndreptățitele lor revendicări. Sub amenințarea de a fi denunțați „națiunii” că pactează cu dușmanul secular, toți aceștia sunt intimidati și reținuți adesea dela o mișcare bună pe care ar voi s'o facă, — sau dacă totuși au schițat-o, se văd constrânși oarecum să revină, să se scuze, să dea explicații apărătoare de orice bănuială că ar nutri în adevăr sentimente omenești și frățești față și de ceea ce nu este exclusiv și neaș maghiar în această țară.

Terorismul acesta, la rândul lui este rezultatul unei vechi și nenorocite educațiunii ce s'a făcut poporului maghiar, generații după generații. Pornind dela un sentiment de conservare, altfel explicabil și în sine absolut justificat, — s'a trecut la exagerarea lui, și dela întărirea și înălțarea conștiinței naționale, s'a ajuns la exaltarea ei. De aci încolo apoi, bănuirea șovinismului ajunge să nu mai cunoască margini.

Au ajuns acuma mulți să-și închipue, că maghiarul, izolat cum este etniceste, fără înrudiri cu popoarele încunjurate, numai așa va putea să existe, dacă va fi crescut și hrănit sufletește în ura *străinului* chiar și a aceluia, ba mai ales a aceluia, cu care împreună i-a fost scris să trăiască în aceeași țară. În ura și în micșorarea lui.

Acesta este duhul cel rău care planează asupra aceluia neam și asupra acestei țări, — el a născut și el alimentează terorismul șovinist, sub care unii se pleacă iar alții gem.

O altfel de judecată, și o altfel de educație, rațională, sănătoasă, ar trebui să-l învețe pe maghiar tocmai contrarul. Că a-decă nu ura, nu atitudinea respingătoare, poate să-i asigure mântuirea și viitorul, ci numai înțelegerea și practicarea prieteniei, frăției, cu popoarele acelea cari nu vor, n'au de ce să voiască, n'au nici un interes să doriască peirea sau micșorarea maghiarului, ci mai ales ar avea tot interesul și toată tragerea de inimă să aibă într'ansul un vecin bun, de încredere și ajutor la nevoie, de bună relațiune și armonie în zilele senine ale vieții.

Iată adevăruri, cari recunoscute și urmate la vreme ar mai putea aduce încă îndreptare și mântuire, — dar cari nu pot fi la nesfârșit nepedepsit nesocotite. Mai este vreme astăzi, — mâine poate să fie prea târziu.

În articolul de orientare pe care părintele Vasile Lucaciu l-a scris zilele trecute în „Românul”, și-a adus aminte — nu putea să nu-și aducă aminte — și de „insulte pe cari odinioară le-a suferit pe băncile școalelor ungurești...” În astfel de insulte se trezesc la noi în conștiința națională mulți, foarte mulți. Și dacă un bărbat ajuns la o mai vastă cultură și la o contemplare mai filosofică a lucrurilor și scăderilor omenești, poate să treacă în cele

din urmă cu seninătate asupra unor astfel de manifestări josnice, — nu puțini vor fi aceia în sufletul cărora ele vor lăsa urme nevindecate și cu blestem de moștenire din părinți în fii. Nu numai acele insulte, cari în definitiv sunt date numai drept un exemplu, ci insulta nesfârșită, perpetuă, care este în toată atitudinea maghiarului crescut în duhul cel rău al exaltării șoviste, față de tot ce nu este maghiar.

Băieții în școală fac numai începutul, — pe care bineînțeles l-au învățat și ei dela cei mari, dela părinți, dela înaintași, dela *invățătorii* lor chiar. Mai târziu, își duc ura și năravul înainte, — perpetuând infiltrarea aceleiași otrăvi în toate stratele sociale. Student universitar, va perora în contra valahului prin cafenele și-l va brusca prin coridoarele școlii; deputat, îl va injura și îl va denunța în cameră; chiar burghez, sau mic funcționar, îl va privi de sus, îl va trata cu dispreț sau cu șicană, și va arunca, și cu dreapta și cu stânga, sămânța blăstămată: a îngâmfarării rău sfătuitoare de o parte, — iar de alta a oțărării care nici ea nu prea duce întotdeauna la sfaturile cele mai bune.

Aceiași, cari cu orice prilej se cred îndreptățiți să ne arate nouă cu semetie drumul spre altă țară, cași când aceasta ar fi ajuns să fie confiscată numai pe samalor, ne mai fac apoi imputarea că mergem, unii din noi, *prea des* în România, — numai ca și cu acest chip să ne poată arăta înviersunării concetățenilor noștri maghiari, ca pe unii ce am merge acolo ca să complotăm contra neamului lor și contra... statului nostru propriu.

Dar nu pentru aceasta merg, aceia cari merg dintre noi, în România. Da însă,

Elogiul banalității

de Ion Minulescu

Nu cred să fie pe lume lucru mai banal decât anume constatări pe cari — deși vechi — le repetăm fără să ne dăm seama, cu gravitatea cine știe cărui mare descoperitor de noi continente.

Și iată pentru ce socotesc că pentru a mă pune la adăpostul ironiei primului cititor al acestor rânduri e bine să mă grăbesc și să declar cu o clipă mai înaintea lui, că tot atât de banală e și constatarea mea.

Banalitatea însă, nu merită și ea oarecare atenție? Eu cred că da.

De altfel, atenția aceasta i-o acordăm zilnic; i-o acordăm însă fără să ne dăm propriu zis seama, fiindcă farmecul banalității este atât de puternic, încât pe cea mai mare parte din noi, ne cucerește cu aceeași șiretenie, cu care femeile frumoase reușesc să schimbe dezastrele în triumfuri.

Nimic mai banal deci, decât să constatăm că o zi de toamnă este admirabilă, deliciosă, splendidă! Și pe urmă?..

Intru cât frumoasele zile de toamnă de azi se deosebesc de cele din alte vremuri, pentru a ne simți obligați să ne entuziasmăm și noi ca cei de atunci? Acelaș soare obosit, grăbit să apună cât mai curând, preocupat să răsară cât mai târziu...

Aceiași temperatură nesigură plină de capriciile unei feline... Aceleași frunze rumene de rușinea celor neobișnuite să se desprindă de sus, pentru a popula trotuarele... Aceleași versuri!... Ah! Versurile adorabililor amanți ai toamnei!... Acelaș, aceeași, aceleași!..

Și pe drumul jalonat de eternul *acelaș* înaintăm fără nici un spor, asemenea unor ingineri hotarnici, cari și-au pierdut carnetul cu cifre și sunt nevoiți să înceapă măsurătoarea dela primul jalon.

Pentru ce?..

Pentru că fiecare din noi avem aceleași drepturi, dintre cari, *dreptul de a putea fi banali* ne îndeamnă la excesuri, ca cel mai garantat capitol din *constituția* sufletească.

În virtutea acestui capitol deci, bucureștenii, au dreptul ca în zilele frumoase de toamnă — duminecile mai ales — să populeze Calea Victoriei, așa, că între orele 10 și 12 circulația trăsurilor să fie imposibilă.

Dela Capșa și până în piața Palatului mai ales trotuarul este o adevărată expoziție ambulantă de... tot ce vreți. Toaletele doamnelor în primul rând. Vin apoi cravatele, ghetetele americane... și pe ici pe colo chiar coatele roase și tocurile scâlciate ale cetățeanului dela marginea capitalei, sau ale funcționarului cu 90 de lei pe lună, care nu s'a putut abține de a nu gusta și dânsul din far-

mecul banalității unei frumoase zile de toamnă de pe Calea Victoriei.

Aș fi nedrept însă, dacă n'aș recunoaște că anume bucureșteni, — dintre cei cari au oroare de banal, nu urmează exemplul mulțimei și în loc să se plimbe pe Calea Victoriei, se postează în colțul hotelului Continental, de unde se mulțumesc numai a privi pe trecători.

Inventatorul acestei distracții însă, deși trebuie să fi dispărut de mult fără aureola binemeritată, a găsit atâția imitatori, încât astăzi, a privi mulțimea, din colțul hotelului Continental, este tot așa de banal, ca și cum ai porni dela Capșa până în piața Palatului Regal.

Și cu toate acestea, ce plăcut lucru să stai nemișcat, fără nici o altă preocupare, decât să privești pe cei cari îți trec prin față!... Cunoscuți sau necunoscuți, este acelaș lucru.

Cei cari trec, deși mai nici odată grăbiți, mai tot-deauna au aerul că se grăbesc, și deci n'au timpul să-ți întindă mâna aceasta pentru a ieși din banalitatea plimbărilor duminicale de pe Calea Victoriei.

Și iată-te deci scăpat de teama supărătorului schimb de cuvinte convențional, care te poate distra dela observațiile, ce ți le-ai propus a le face în scurtul timp dela ora 10—12.

Streinii care ar vedea pentru prima oară pe obicinuiții colțului dela hotel Continental și-ar

Producțiunea agricolă a României în 1911

București, 25 noembrie v.

(§) Ca în fiecare an serviciul statisticei generale din ministerul agriculturii și al domeniilor, condus de d. Colescu, publică o dare de seamă asupra producțiunii noastre agricole din cursul anului.

Nimic nu poate fi mai important pentru România din punct de vedere economic și chiar, în unele privințe, din punct de vedere politic, decât rezultatul *muncii agricole*, cea mai importantă ramură a producțiunii naționale.

Dacă anul agricol este un an bun, o ploaie de aur, o ploaie de milioane, se revărsă asupra țării. Sumele mari de bani pe cari le încasează numeroșii noștri exportatori de grâne, au un efect înviorător asupra vieții economice a statului român. În comerț se simte, atunci, o mișcare mai mare, întreprinderile sunt mai numeroase, se construiesc case mai multe și chiar bugetul statului crește întemeindu-se pe anii agricoli buni.

Dimpotrivă un an agricol prost aduce țara la marginea prăpastiei economice și la crize politice interne. Celelalte ramuri de producțiune: industria și comerțul, nu sunt încă așa de puternice ca să contrabalanseze efectul ruinător al unui an agricol rău. Ne aducem aminte de grozava criză generală din România în 1900, cauzată de producțiunea agricolă care atunci a fost aproape nulă.

Din fericire în ultimii ani am putut înregistra o serie de producțiuni agricole excelente. Efectul lor se remarcă în întreaga noastră viață economică, politică și chiar culturală, cari au luat un cuvânt mare în timpul din urmă. Iată ce rol mare joacă producțiunea agricolă la noi în țară.

Este firesc ca, în asemenea împrejurări, situațiunea acestei producțiuni să ne preocupe foarte mult. De aceea vom extrage din publicațiunea ministrului agriculturii și domeniilor datele cari pot interesa publicul nostru cetitor.

Suprafața întinderilor cultivate cu grâu a fost, în 1911, de 1.903.092 hectare,

cu 18.125 hectare mai puțin decât terenul cultivat cu grâu în 1910. Producțiunea totală a fost anul acesta de 83.028.095 hectolitri de grâu față de 89.031.793 hectolitri din anul trecut, deci cu vr'o șase milioane mai puțin decât în 1910.

Faptul acesta nu trebuie să ne alarmeze, căci anul 1910 a fost un an agricol excepțional de bun și este lucru în de obște cunoscut, că după un an agricol eminent urmează totdeauna o mică descreștere, chiar dacă condițiunile meteorologice ar fi tot favorabile în anul ultim. Față de mijlocia celor 5 ani din urmă producțiunea agricolă din 1911 produce un spor de 6 milioane de hectolitri de grâu.

Cât privește producțiunea medie pe hectar a grâului ea a fost anul acesta, de 17 hectolitri, iarăși mai slabă decât aceea din 1910, care a fost de 20 hectolitri pe hectar, dar mai mare decât aceea a mediei ultimilor 5 ani, care a fost de 14 hectolitri.

Producțiunea în anul 1911 a fost în general mai mică decât aceea din 1910.

Recolta secarei a fost de 1,758.235 hectolitri, cu un milion de hectolitri inferioară celei din 1910, dar aproape de media celor 5 ani din urmă.

Orzul a dat o recoltă de 9,217.727 hectolitri față de 10,345.932 hectolitri din anul 1910 și de 8,160.701 din epoca ultimilor cinci ani. Și aici recolta a fost inferioară celei din anul trecut dar mult superioară celei din ultimii cinci ani. Producțiunea medie a orzului pe hectar a fost de 18.2 hectolitri, față de media de 18.8 din anul trecut.

Producțiunea ovăsului a fost și ea puțin inferioară celei din anul 1910, și anume a fost de 9,240.629 hectolitri față de 10.447.623. Media recoltei ovăsului în perioada 1906—1911 a fost de 8,232.781, deci simțitor inferioară recoltei din anul acesta.

Slabă a fost anul acesta recolta rapiței. Ea se ridică d'abea la jumătatea producțiunii de rapiță din 1910 și anume este de 634.319 hectolitri față de 1,386.891 din anul trecut. Media la hectarul de rapiță a fost de 69 hectolitri anul acesta față de 144 hectolitri în 1910.

Bine înțeles că nu putem avea încă o statistică a recoltei porumbului din anul acesta, de orece a trecut prea puțin timp dela culesul porumbului până acuma și statisticele agricole se fac cu multă greutate. Pe cale de analogie putem însă anticipa că recolta porumbului va fi și ea puțin inferioară celei din 1910, dar superioară celei din perioada 1906—1911.

Așteptăm cu nerăbdare darea dn seamă a ministrului asupra recoltei porumbului, având în vedere importanța mare ce o are această producțiune pentru populațiunea rurală, al cărei aliment principal îl formează porumbul. Vom publica și noi darea de seamă despre această recoltă și vom face o comparație între producțiunea grâului și aceea a porumbului, comparație interesantă căci arată cum grâul cucerește încetul cu încetul terenul în fața porumbului, care era odinioară cultivat pe o scară mult mai întinsă ca grâul.

și pentru ca să ne mai adăpăm de acolo și cu priveliști cari să ne mai înalte moralul. Și în acest chip, și cu acest scop, mergem nu numai trupește, dar mai ales sufletește, în România, — privim adică și ne mângăem văzând propășirea și înălțarea patriei fraților noștri. Ce este într'aceasta? Nimica decât firesc. — Aci acasă la noi suntem batjocoriți, micșorați, apăsați, striviți sufletește... Ce mirare dacă simțim nevoia a mai respira, din când în când, un alt aer, de a ne mai îmblânzi amarul, în contemplarea unor stări și lucruri mai îmbucurătoare?

Dar patria noastră aceasta este și aceasta rămâne. Suferim duhul rău care bântuie într'însa, — dar tot cu nădejdea că vom reuși oarecum să-l biruim și să-l alungăm.

Chestia învățătorilor de stat. Ca răsunset la nemulțumirile învățătorilor de stat, exprimate în adunările lor furtunoase din săptămâna trecută, putem socoti cele două interpelații de sâmbătă, a lui Huszár și a lui Vertán Endre, la adresa ministrului de culte Zichy în chestia regulării salariilor învățătoresți.

Galeriile erau pline de învățători, cari veniseră să vadă ce vor face părinții patriei pentru îmbunătățirea sorții lor.

La interpelațiile celor doi deputați ministrul Zichy răspunde, că totdeauna s'a interesat și se va interesa și în viitor de soarta învățătorimii, care e unul dintre cei mai importanți factori în viața culturală a țării. Protestează însă cu toată energia în contra tendințelor unora de a folosi învățătorimea pentru interese meschine de partid.

Nici Huszár și nici Vertán nu iau la cunoștință răspunsul ministrului.

Alegerile din Croația. Levin Chavrek, șef de secție în ministerul de interne, a aranjat zilele acestea în vederea apropiatelor alegeri o serie de adunări populare. Critică politica partidului coaliționist și laudă ideile progresiste de care zice, că se călăuzește guvernul actual. Alegerea lui Chavrek, care trece de unul din cei mai puternici stâlpi ai banului și ai partidului progresist, e sigură.

Candidatul cercului Pojega, fostul șef de secție în ministerul trecut, încă a cutrierat mai multe comune ale cercului său, militând pretutindeni pentru programul guvernamental.

Campania electorală decurge cât se poate de liniștit, tulburări numai în puține locuri au fost. Guvernamentalii așteaptă cu multă încredere alegerile actuale, spunând că acestea se vor sfârși cu triumful desăvârșit al guvernului.

face o bună idee și de București și de studiul științelor în care intră și psihologia mulțimei.

Văzuți pentru prima oară anteprenorii trotuarului din fața Teatrului Național, își fac impresia unor observatori pasionați, profesori tineri sau bătrâni, cari se întrec unul pe altul în temeinicia rezultatelor ce pot obține după două ore de benevolă plantare pe loc. Observațiile lor, coordonate în urmă, vor vedea desigur lumina zilei și cei ce n'au avut nici timpul nici pregătirea necesară să studieze misterul inexplicabil, în virtutea căruia gravitează această nesfârșită perândare de oameni fără rost și mai ales fără putința de a-și găsi un rost oarecare.

Streinul, care i-ar vedea pentru prima oară, ar gândi, cred, astfel după cum într-o vreme eu însu-mi mă înșelasem să gândesc.

Bucureștenii noștri, însă sunt mai practici. Ei nu iau note. Note iau numai stenografii și trebuie să recunoaștem, că stenografiile sunt tot așa de banali ca și neștiutorii de carte.

Notele i-ar distrage dela observațiile lor. Fără note, însă, observațiunile se risipesc.

Și iată pentruce în fiecă duminică, aceiași obicinuiți ai trotuarului, repetă scena cu o adorabilă precizie de cinematograf...

Un prieten, pe care în alte vremuri obicuiam să-l întâlnesc în alte locuri, decât la colțul hotelului Continental, mi-a explicat foarte spiritual de altfel, pentruce de câțva timp s'a obicinuit să privească pe trecătoare numai.

— Fiindcă Bucureștiul este atât de sărac în monumente de artă, încât singurul lucru, ce mi-a mai rămas, este să privesc femeile, duminica pe calea Victoriei.

Prietenul meu însă, este unul dintre cei mai ciudați bucureșteni.

Intr'o zi a fost întrebat ce ar prefera între o femeie și o casă, a răspuns:

— O casă... și dacă s'ar putea cea mai dărăpănată din București, fie ea chiar casa Crețeanu din fața Palatului Regal.

— De atunci însă, au trecut câțiva ani. Casa aleasă de prietenul meu a rămas tot acolo și în aceeași stare de mai înainte; iar prietenul meu, de sigur pentru a ieși din banalitatea cotidianelor constatări, a renunțat la zădărnicia monumentelor de artă și și-a îndreptat privirile spre alt ideal, arta vie ce palpită în fiecare duminică, dealungul trotuarelor ce încadrează calea Victoriei.

În rezumat putem să spunem, că anul agricol 1911 a fost foarte satisfăcător, fără să atingă însă înălțimea anilor agricoli excelenți, cum au fost spre ex. anii 1906, 1910. În general producțiunea a fost puțin inferioară celei din 1910, dar mai bună decât media producțiunilor din ultimii cinci ani. Și să avem în vedere, că anul 1910 a fost un an excelent, iar ultimii cinci ani au fost și ei ani buni!

Cât privește profitul financiar ce-l are țara pe urma exportului de grâne, el poate fi calculat în chipul următor:

10 milioane de chintale de grâu sunt necesare consumațiunii din țară. Acestea trebuiesc scăzute din recolta totală de 26 milioane de chintale. Rămâne încă un surplus de 16 milioane de chintale de grâu care se exportă. Socotind un preț mediu de 17 lei pentru un chintal, grâul exportat reprezintă suma de 272 milioane de lei, intrată în țară din recolta de grâu a acestui an.

Aiurări din turnul de veghe

Desperații pioneri ai „ideei” rotindu-și privirile din turnul de veghe dela Cluj, văd „primejdia valahă” pretutindenea pe plaiurile românești: o văd răsărind amenințătoare în scrisul „Unirei”, în acțiunea economică a băncilor noastre, în măsurile noastre de apărare împotriva cutropirii străine și se cutremură apucați de groază, când citesc studiile istorice ale savantului nostru istoric A. D. Xenopol.

„Unirea” apără drepturile înscrise în lege ale bisericilor române, iar fițuica din Cluj strigă în gura mare, că statul nu numai că nu lovește în aceste drepturi, dar dăruie chiar le apăra. Intr-o răsufelare toarnă apoi injurături la adresa preoțimii române și provoacă pe Ex. Sa mitropolitul dr. Victor Mihalvi de Apșa să le spună năbădăioșilor dela „Ujság”, se identifică ori ba și K. P. Sfinția Sa cu părerile exprimate în „Unirea”. Și vărsând bale veninoase, reînnoește vechea poveste cu soarta mășteră a nobililor ciangăi din Moldova.

Vorbind de activitatea culturală pe lângă cea economică a băncilor noastre și în special a „Economului”, năpraznicul pioner al „ideei” se năpustește cu furie nebună în contra străduințelor acestora, de a scăpa poporul român din ghiarele speculanților străini. Atrage atențiunea maghiarimii întregi asupra pericolului ce amenință pe fiii falnicilor strămoși iudeo-maghiari din partea concurenței băncilor „valahe”.

Dar își iese cu totul din fire, tipă să-și ia auzul năstrușnicul patriot, când află, că românii de sub oblăduirea maghiară pot ține pe mesele lor excelenta revistă „Țara Nouă” numai pentru 10 cor. anual. Cum e posibil — se întreabă scribul dela „Ujság” — ca o revistă, care apare în România cu prețul de abonament de 13 lei pe an pentru România, să treacă zidurile chinezești dela granița Ungariei pe un preț redus, când știut este, că guvernele maghiare s'au îngrijit de cu vreme ca trecerea acestor ziduri, — dacă nu poate fi chiar împiedecată — să fie cel puțin îngrejiată prin impunerea unui tarif postal exagerat! Ei bine, se vede, că editorul revistei, d. N. Xenopol, primește subvenții dela statul românesc pe socoteala (?) și în defavorul (?) nostru, — își explică înțeleptul dela „Ujság”.

Ați auzit, jertfele ce le aduce o revistă română pentru unitatea culturală a neamului românesc, sunt făcute pe socoteala și în defa-

vorul maghiarilor! Înțelept, nu-i așa?! Și apoi, cum poate aduce o revistă românească o astfel de jertfă pe altarul culturii! De așa ceva numai maghiarii sunt capabili! A, dar statul român! Cum cutează statul român! Cum cutează statul român să promoveze năzuințele culturale ale maghiarilor cu buze valahe?! Dreptul acesta îl are doar numai statul ungar față de fiii săi instrâinați, cari aleargă prin țări străine după o bucată de pâine. Dar de unde până unde atâta cutezanță din partea României! Provocarea asta a vecinilor trebuie aspru pedepsită! La arme deci, frați maghiari! Război României!

Și vorbind de un articol al dlui A. D. Xenopol, cică îi face „recenziunea”, cam în felul următor:

„În numărul din urmă al numitei reviste își plasează celebrul istoric cea mai nouă mișelie, sub titlu: Starea românilor în cele din-tâi veacuri ale domniei maghiare. Ce-i pasă bravului Xenopol, că pe când maghiarii purtau lupte sângeroase pe plaiurile acestea, valahii își pășteau încă turmele cine știe prin ce locuri, poate pe coastele Pindului. Ce-i pasă lui de adevărul istoric, de date și posibilități istorice, înaintea ochilor lui plutește un singur scop, să prostească pe aceia, cari-l cred savant în istorie”.

Să mai adăugăm vre-un comentariu la insanitățile acestea! — Îi dăm un sfat dlui A. D. Xenopol, un sfat binevoitor: să învețe istorie, să învețe mult și stăruitor. Dar să nu se mai ostenească la Paris sau în alte orașe ce trec în ochii lumii zăpăcite de centre culturale! Și să nu mai dea nici un crezământ șarlatanilor din apus cari prostesc numai lumina credulă cu savantlăcuț lor! Dascăli, adevărați dascăli, savanți cu renume european își poate găsi berechet, aci aproape, între fiii de rassă nobilă ai lui Tuhutum respective Schreib Moritz.

Românii din Meglenia. Articolul Strigăt de alarmă al ziarului aromânesc din Salonic „Dreptatea”, se ocupă de o chestiune, care e vrednică a fi cunoscută și la noi. Autorul arată pericolul, ce amenință pe românii din Meglenia, din partea grecilor, cari anul acesta școlar au înființat în Ghevgheli un orfelinat grecesc, care va primi și pe copiii românilor din Meglenia.

Mai mulți copii din comuna curat românească Liumnița au fost atrași de greci, cari în felul acesta au reușit să-și formeze un grup de partizani.

Afară de acestea suma de 12.500 lire, ce a primit arhimandritul grec din Ghevgheli, pentru scopuri politice și culturale, de bună seamă în primul rând a servit orfelinatlui. E de temut, că grecii cu sume așa de fabuloase vor ademeni pe mulți români din comunele Megleniei să adere din nou la elinism.

În cele șapte ținuturi ale Megleniei până acum nu se putea vorbi de vre-un grecoman, căci cele 15.000 suflete au fost trezite de mult la conștiință națională. Acum însă dușmanii noștri ne atacă din toate părțile și cu toate mijloacele. La aceste atacuri va fi grea o rezistență. Prea puține comune vor fi așa de tari, ca să poată trece prin această nouă încercare.

Autorul încheie articolul spunând, că pericolul fiind foarte mare, singura mântuire, chiar și acum în ceasul din urmă, e organizarea reclamată de atâteaori de popor. Numai această organizare va putea salva chestia națională de primejdia ce o amenință.

Ceice-și iubesc limba și neamul să ție seamă de aceasta.

Italia și atentatele din Macedonia. Ziarul „Tribuna” din Roma respinge acuzațiunile absurde turcești, că Italia ar fi provocând atentatele din Macedonia și zice, că diplomația europeană știe ce a făcut Italia în scopul nu numai de a nu tur-

bura, ci de a garanta mai bine pacea în Balcani, ceea ce este în interesul nostru și al întregii Europe. Rezultatele războiului ne sunt pe deplin favorabile; noi prin urmare nu avem interes de a creia diversivni și de a provoca turburări, dimpotrivă Turcia, care este deja ireparabil învinsă pe teatrul de război, poate avea un atare interes.

Revoluția din China. În ciocnirea ce au avut revoluționarii cu trupele generalului Ciang au suferit mare înfrângere. Peste 100 revoluționari au fost prinși și imediat executați.

Infrângerea ca și cruzimea generalului Ciang a produs o mare agitație printre revoluționari, cari sunt hotărâți a răzbuna atât una cât și alta. Se prevăd deci mari vărsări de sânge. Din Nauking generalul Ciang a plecat cu 3000 oameni spre Sii-Ciu, unde se vestește că a fost ucis.

Mongolia nordică s'a proclamat independentă, cea sudică dimpotrivă e gata a pune la dispoziția dinastiei 25 mii de soldați.

Lângă Wusung revoluționarii s'au urcat pe vasul englez Kwan-King și au căutat contrabanda, cu toată protestarea căpitanului. Consulatul englez a protestat: cu toate acestea vasul Kwan-King este reținut. O gardă republicană s'a instalat pe vapor.

În Japonia sunt pe picior de război mai multe divizii, cari așteaptă ordinul să intre în China ca să facă pace. Edictul imperial apărut eri, permite tăierea cozilor.

Din duma rusească. Duma rusească a început discuțiunea proiectului pentru separarea guvernamentului Chelm. Ministrul de interne Makarow, declară, că protestările străine în contra separării guvernului Chelm sunt procedări de agitatori. De fapt nu se face decât o modificare în administrarea internă a unei părți mici a imperiului rus. Guvernul nu poate refuza ajutorul țăranilor ruși. Această parte fiind mai slabă, deoarece depinde economic de marii proprietari polonezi; este de netăgăduit, că teritoriul Chelm a fost colonizat cu populațiune rusească, ceea ce nu poate fi decât o tendință de a se catoliciza și poloniza această populațiune rusă.

Proiectul va da numai acestei populațiuni puțină de a se desvolta și de a-și întări conștiința sa națională și alipirea ei către statul rusec. Rămâne ca Duma să probeze că Polonia formează o parte din marea Rusie care îngrijește de bunăstarea tuturor naționalităților din Rusia, dar în acelaș timp trebuie să-și aducă aminte, că forța sa este creiată prin munca de secolii a poporului rusec.

Incordarea relațiilor turco-bulgare. Saraffoff, ministrul Bulgariei, a convorbit îndelung cu Assim bey cu privire la incidentul din Iștip. Se afirmă din loc autorizat, că ministrul bulgar a arătat gravitatea incidentului spunând, că cele petrecute au provocat escitarea unor anumite partide politice din Bulgaria.

Ministrul de externe al Turciei a declarat, că regretă incidentul. Ambii ministri au căzut de acord că atari fapte nu sunt în interesul unor bune relațiuni între Turcia și Bulgaria și au convenit să aștepte rezultatul anchetei.

Din Salonic se anunță, că o bandă bulgară a atacat și masacrat șase țărani mohamedani pe drumul între Balșă și Drimiglava, la trei ore depărtare de Salonic.

Chestia facultății italiene din Austria. Din Viena ni s'n anunță: Cauza facultății italiene pare pierdută deoarece germanii naționali în diferitele lor nuanțe au hotărât în mod definitiv să se opue. În cercurile parlamentare italienești se agită ideea ne a se mai face oarecari încercări. În cazul însă când și aceste încercări vor rămâne fără rezultat, deputații italieni se vor retrage din parlament, deoarece s'a dovedit, că în Reichsrathul Austriei nu e nimic de făcut pentru revendicările italienilor.

Această hotărâre ar face o mare impresie asupra factorilor hotărâtori.

Intrarea perechei regale engleze la Delhi (India). Pe când întreaga Europă este preocupată de norii gri care se adună în acest sfârșit de an pe orizontul politic, singură Anglia așezată pe stâncile ei păzită de valurile oceanului și de imensele sale flote își păstrează liniștea sa tradițională. Perechea regală engleză, a găsit chiar că e momentul să facă o călătorie destul de lungă spre a-și vizita vastul său imperiu indian, acum după încoronare.

Vizita aceasta în deosebire de semnificația ce o are ca mărturie asupra siguranței de sine a Marii Britanii, mai este importantă și prin faptul că este cea dintâi vizită făcută de un rege englez după suirea sa pe tron.

Ziarele engleze aduc știri telegrafice asupra primirii grandioase ce s'a făcut joi 7 n. în Delhi vachea capitală a Marelui-Mogol, tatar.

La ceremonia primirii au luat parte toți marii demnitari ai Indiei, printii indigeni, șefii armatei.

Mii de oameni, în costumele lor variate au venit din toate părțile să salute pe împăratul rege.

După citirea unei adrese de bun venit din partea membrilor consiliului consultativ vice-regal, care este format din reprezentanți aleși ai populațiunii indigene, regele-împărat a rostit o cuvântare exprimându-și mulțumirea pentru sentimentele loialiste ce le constată la popoarele din imperiul Indiei britanice și dorința de a vedea acest imperiu progresând în continuu sub egida păcii.

Sassanow la Paris. De vr'o câteva zile Sassanow, ministrul de externe al Rusiei, se află la Paris, unde a fost primit cu toate onorurile convenite reprezentantului unui stat aliat.

Sassanow a avut importante convorbiri cu Caillaux, primul-ministru și cu de Selves, ministru de externe al Franței. La aceste convorbiri au participat și Isvolsky, ambasadorul Rusiei la Paris, cu Louis, ambasadorul francez la Petersburg, și cu M. Beeckendorf, ambasadorul Rusiei la Londra, care a venit înadins pentru aceasta.

Din toate acestea se vede, că între cele două țări aliate urmează convorbiri de mare importanță, care nu se poate să nu fie puse în legătură cu acțiunea Rusiei în Persia și cu planurile ei pentru deschiderea Dardanelor.

Camera engleză și chestia marocană. În camera comunelor deputatul Dillon a adresat guvernului următoarea interpelare:

A cerut cineva concursul Mării Britanii de a susține Franța în negocierile franco-spaniole, pentru a obține, ca Spania să renunțe la drepturile ce i-le conferă tratatul din 1904, sau orice alt tratat cu Anglia și ce a răspuns Marea Britanie?

Sir Ed. Grey a răspuns, că nu poate face o declarațiune privitor la tratativele în curs sau a interveni între Franța și Anglia. Oricare ar fi partea ce Marea Britanie ar putea să ia la acestea, această participare se va baza pe acordul din 1904, în care câteși trei puteri sunt considerate ca părți.

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

„Românul“ contra dlui dr. T. Mihali?

„Tribuna“ a făcut o nouă descoperire din acelea care au reclamat înființarea unei rubrici speciale în coloanele noastre.

Anume, că „Românul“ ar fi nici mai mult nici mai puțin în „contra dlui dr. T. Mihali“.

„Tribuna“ care nici odată nu a avut scrupule față de cititorii săi, când a fost vorba să facă asemenea descoperiri imaginare, argumentează în felul următor:

„Organul autorizat al partidului național român publică în nr. său de azi, la loc de frunte, un articol (venit din afară) „Statificarea administrației“.

In acel articol este următorul pasagiu pe care „Tribuna“ îl reproduce.

„Credem, că publicul românesc se va convinge, că statificarea administrației nu însemnează nici o primejdie pentru noi și prin urmare **va aproba fără rezervă pe d. deputat dr. Teodor Mihali** (sublinierea „Tribunei“).

Găsind această frază în articolul publicat de noi „Tribuna“ citează mai departe următoarea notă a noastră:

„Publicăm acest articol... dar suntem „necesitați a observa că vederile noastre nu sunt congruente cu cele exprimate în articolul de față... după care exclamă:

„D. dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților noștri naționaliști, a vorbit fără îndoială, în numele partidului și a aprobat statificarea administrației. „Românul“, organul oficial al partidului național român, vorbește fără îndoială tot în numele partidului și declară că **vederile lui nu sunt** congruente cu vederile unui politician care aprobă fără rezervă vederile dlui dr. T. Mihali. Cu alte cuvinte „Românul“ a ajuns azi în ce privește discursul dlui dr. Teodor Mihali la aceleași păreri pe care le-a exprimat „Tribuna“ cu două săptămâni înainte“.

Da, așa ar fi fost dacă Onorata „Tribună“ nu ar fi comis o mică șolțicărie prin care a căutat să prezinte cititorului drept realitate un lucru care nu există.

Șolțicăriia constă în faptul, că „Tribuna“ se referă pentru a discuta părerile d-lui dr. Mihali, nu la discursul său rostit în cameră care stă scris negru pe alb și în care nu găsim nici un fel de aprobare a statificării, ci la articolul publicat de noi, articol pe care noi din considerație pentru autor, l-am dat nemo-dificat, dar în care se înțeleg greșit cuvintele d-lui Mihali.

Iată aceste cuvinte:

„Considerând deci cele spuse mai sus, mă asociez și eu la dorința, exprimată de antevorbitorul Györffy Gyula, de a asana în orice chip stările păcătoase din administrație, fie chiar prin statificarea administrației“.

Pentru orice om cu logică și care nu voiește să facă cu orice preț descoperiri ca cele ale „Tribunii“, fraza aceasta nu are alt înțeles decât acela, că administrația trebuie asanată, cât de curând chiar și cu riscul (de altfel ne admis de orator) de a o statifica. A considera actuala

stare de destrăbălare a administrației ca o nenorocire mai mare decât ar fi aceea a unei administrații statificate dar asanată, nu înseamnă, pentru oameni cinstiți, că aprobă statificarea.

Dupăcum — pentru a da o pildă mai aproape de „Tribuna“ cu speranță, că o va înțelege mai ușor — a zice, că ne trebuie o gazetă în Nord „fie chiar ca și „Tribuna“ nu înseamnă, că aprobă apucăturile organului radical și modern în anumite mijloace de polemică în care un organ cinstit nu ar voi să fie așa de modern.

Scrisoare din Iași

Prima ninsoare. — Statula lui Cuza-Vodă. — Când se crede că va fi desvălită. — Ermetti Novelli. — Alegerea comitetului „Centrului studentesc“.

Fulg cu fulg, căzuți molatec, au țesut argintatul veșmânt, ce de două zile îl poartă bătrânul Iași. Și îl prinde bine.

Zburdalnica capitală, de odinioară, a Moldovei, îmbătrânită în fapte glorioase, ce par învechite de colbul actualităților — odată timidă, acum blazată — i-se cade să poarte haina nevinovăției.

O barbă albă dă o înfățișare mai mândră unui bătrân, mai ales când bătrânul e Alexandru-cel-Bun sau un Ștefan-cel-Mare.

S'ar părea, că mantia asta de zăpadă, topită de cântările poezilor, îi acopere goliciunea desguștătoare a intrigilor, a hărțuierilor politice, a mizeriilor și a ticăloșiilor ce-l înoroiază, nivelează ridicăturile cu gropile primejdioase și dă o aparență, netedă, liniștită, zimboitoare, curată.

— Smălțate cu zăpadă, mormanele de pietre și scheletul schelei din „piața Unirei“, formează un fel de bizar monument al indolenței, ce ne arată ironic, că acolo se va ridica odată statuia lui Cuza-Vodă. Înțeleg intenția binevoitoare a fulgilor; zadarnic însă se muncesc să acopere cu albeața-i imaculată, petele negre ale răutăcioșilor. De nu mai vedem în acel loc fântâna țigănoare ce împoșca batjocură, în schimb multă vreme ne vom toci privirile de stâlpii ridicăți.

Că trebuia să fie gata, pentru a putea fi desvălită la 24 ianuarie, o lume o știe și așa știam și eu. Dar ce folos că știam așa dacă acum știu altfel. Se crede că data sigură a inaugurării va fi ziua de trei maiu, cernita zi, în care a murit, acum 39 de ani, marele Domnitor.

Va fi cea mai frumoasă sărbătoare națională a noastră, înmănușind atâtea fapte însemnate în istoria poporului român.

Reușita — se înțelege lesne — va atârna și de întocmirea programului, de a cărui măreție nu ne-am îndoi o clipă dacă d. N. Iorga își va lua această însărcinare, după cum se aude. — Intemperiale — alt anunț ne spune că răceala — a împiedecat pe marele artist Ermetti Novelli să-și iee rămas bun și dela noi.

Regretul e mare că nu ne-a fost dat și nouă cinstea, de a saluta pentru ultima oară, pe acel ce atâta vreme a stăpânit admirația întregii lumi.

Marelui „Novelli“ — șeful școlii realiste italiene, — nu-i vom mai putea aduce de-acum pri-nosul nostru de laude.

Eri s'a efectuat alegerea comitetului „Centrului studentesc din Iași“, sarcinile au fost împărțite astfel:

Președinte: C. H. Dăscălescu; vice-președinți: Florea și Cărlan; secretar general: Sârbu Constantin; secretar de ședință: Petrovici; casieri: domnișoarele Ubrich, Catelin și d. Munteanu. Bibliotecari: Popescu-Mina și Plăcinteanu; cenזורi: Basserean, Țicău și Marcu. Acest comitet e al treilea dela înființarea Centrului și dorim muncă spornică și serioasă.

Gh. Nalbă.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK

h o t e l i e r.

Un savant francez despre România

Correspondentul parisian al ziarului „Adevărul” din București trimite un rezumat după o lecție a dlui Le Roy Beaulieu, profesor la școala de științe politice, unde ține un curs asupra Europei contemporane.

Extragem și noi următoarele:

La școala de științe politice, Anatole Le Roy Beaulieu, la cursul ce face asupra „Europei contemporane”, s'a ocupat vineri despre România.

Distinsul profesor a început prin a spune că poporul, care interesează mai mult în Orient pare a fi poporul român. Ca origină e incontestabil că are mult sânge latin, dar că din cauza împrejurărilor geografice, din cauza numeroaselor invazii barbare, caracterul rasei a suferit ușoare influențe slave.

Spre a preciza adevărata origină a românilor spunea distinsul conferențiar, trebuie să căutăm rădăcina acestui popor în colonii aduși de împăratul roman Traian, cari mai târziu s'au contopit cu Dacii.

Din punct de vedere geografic și economic, România poate fi împărțită în două: regiunea câmpiei, foarte fertilă, foarte producătoare și regiunea muntoasă, care ascunde neprețuite tezaure, îndeosebi enorme bogății petrolifere.

Este o mare deosebire între starea de astăzi a acestui popor, care numără numai în regat șapte milioane, afară de ceilalți români anexați la Rusia și Austria, cari ne dau țifra respectabilă de 11 milioane. Și să se noteze că sunt mai numeroși ca ungurii.

Este un progres real, un progres evident la poporul acesta, care a putut să se mențină în decursul veacurilor contra prigonirilor și contra celor mai vajnice vijelii. Istoria României este un șir de fapte, de lupte și de episoade eroice. Nu arareori la poporul acesta s'a agitat ideea unirii tuturor forțelor românești, dar din diferite împrejurări idealul acesta al lor nu a putut lua ființă.

Prima idee de unire națională s'a întrezărit după războiul din Crimeea, românii fiind ajutați de împăratul francez Napoleon III. Abia atunci s'au putut contopi la olaltă cele două principate Moldova și Valachia, alegând ca domn comun pe hospodarul Alexandru I. Cuza.

Puterilor mari și mai ales vecinilor, le venia greu să vadă redeșteptarea și întărirea unui popor tânăr.

Domnia lui Alexandru Cuza înfățișează în istoria țării cea dintâi idee de emancipare a clasei țărănești. Sub această domnie s'a putut distribui țăranilor pământuri, bine înțeles, că țăranii au fost obligați să plătească statului amortizarea valorii pământului dat.

În timpul domniei lui Alexandru I luptele fratricide între familiile românești deveniră mai accentuate și atunci se puse la cale detronarea acestui mare hospodar și alegerea unui prinț din o familie străină.

Se propusese fratelui actualului rege tronul țării românești, dar el l-a respins. Atunci a fost destinat Carol de Hohenzollern sprijinit mult și de Franța, care socotea că va avea astfel în Orient și la gurile Dunării un reprezentant al culturii franceze.

În ceea ce privește relațiunile economice și financiare, România înclină spre Germania. Ca politică exterioară România rămâne atașată la politica Triplicei. Această politică își are explicația ei în faptul vecinătății Rusiei. Se știe că în timpul războiului dela 1877 dintre ruși și turci micile, dar bravele armate române au fost de un ajutor de nețăgăduit la asaltul Plevnei unde se fortificase viteazul Osman Pașa. Rezultatul războiului în urma congresului din Berlin a fost anexarea Basarabiei la Rusia și în schimb s'a cedat românilor Dobrogea.

E drept că Dobrogea prezintă un interes deosebit din punct de vedere maritim prin faptul de a avea un port însemnat Constanța, pe unde se face un întins comerț. Constanța este un punct de legătură între orient și occident.

Nu e mai puțin adevărat, că din punct de vedere politic cedarea Dobrogei românilor a făcut să nască asperități între ei și bulgari, cari mereu o revendică. S'a vorbit chiar de o alianță între Turcia și România, îndrptată contra Bulgariei.

E drept, că dacă bulgarii vor cere și vor căuta anexarea Macedoniei, România va cere lărgirea frontierei ei până la Varna și Silistra.

În Macedonia sunt și români, cuțovlahi

sau tângari, cari nu pot pronunța pe c și România nu visează anexarea acesteia din cauza pozițiunii geografice.

Însă din punct de vedere cultural le întretine o vie propagandă prin școlile de acolo, prin liceele ce are și prin diferitele așezăminte culturale. Origina acestor cuțovlahi este în coloniile romane; nu e mai puțin adevărat însă, că dacă vorbesc limba românească, ei au sentimente filogrecești.

România caută acum, de acord cu Turcia prin diferite mijloace de propagandă să-i facă să se înstrăineze de Grecia. Din cauza acestui fapt și mai ales, că în România există o clasă numeroasă de arândași greci, cari exploatează în chip nemilos pe săteni, relațiunile diplomatice au fost întrerupte câțva timp.

Trecând dela relațiunile noastre externe la situația internă, distinsul profesor spune în resumat următoarele:

E lucru caracteristic și unic în Orient deosebirea simțită ce există între clasele sociale. De unde aiurea întâlnim o singură clasă plebeiană, aici întâlnim o nobilime și o țărănime. Prezența acestei nobilime își are explicația ei în împrejurările de pe când România era vasală Turciei. Domniile române se cumpărau dela Poartă de către cei mai bogați. Și nu arare ori această boerime nu este pur românească, având urme grecești din cauza participării pe cari au luat-o aceștia în cursul vremurilor la conducerea treburilor.

România este monarhie constituțională, regele având dreptul de a chema și concedia guvernele. Sistemul electoral e caracteristic și foarte complicat fiind mai mult un regim censitar. Din cauza acestei stări de lucruri sunt două corpuri legislative, Camera și Senatul.

— Clasa numeroasă, sătenii, sunt într'o stare economică și culturală înapoiată.

Partidele politice sunt două, cel conservator, care nu e conservator, și cel liberal, care nu e liberal. Mai e partidul junimist, care se spunea că ar fi partida tinerilor, dar toți membri sunt mai bătrâni de 60 de ani. În sfârșit este un partid conservator, care are ca șef pe d. Take Ionescu, un om foarte inteligent și partidul său se numește takist. Forma după care guvernează partidele politice este:

Dați-mi puterea și am majorități.

Sunt foarte rari excepțiuni cazurile când membrii opozițiunii reușesc a se alege în câteva orașe.

După o comparație fericită a lui Leroy Beaulieu partidele politice sunt ca un joc de foot-bal.

Conferențiarul a mai vorbit de chestiunea evreiască și de ura ce ar exista contra evreilor din cauza însușirilor lor economice și comerciale, cu cari sunt înzestrați. Terminând interesantul său curs și-a exprimat încrederea în viitorul clasei țărănești. Când ea se va deștepta, când ea va fi chemată la viață politică a țării — atunci ea va fi aceea, care va avea rolul hotărîtor și preponderant în viața statului român. Deșteptarea ei va fi glasul de mântuire, va fi sfârșitul acestor privilegii rezervate azi claselor de sus și partidelor politice. În ceea ce privește relațiunile noastre cu Franța, chestiune ce se pune mereu, savantul profesor a spus:

Există o legătură de sentimente, de influență franceză asupra culturii românești. Românii iubesc Franța, vin des la Paris, trimit pe fiu lor la studii aici. Dar de unde francezii socoteau că vor avea la gurile Dunării un reprezentant al culturii franceze, politica economică, financiară și externă a acestei țări e spre Germania. Și pe când făcea aceste constatări, Beaulieu nu avea în voce nici răutate, nici gelozie; ba chiar această politică îi părea îndreptățită din cauza puhoiului slav ce ne amenință primejduind dezvoltarea și prosperarea statului român.

A apărut

„LA MASA CALICULUI“

Schițe și nuvele

de

Caton Theodorian.

Se găsește la toate librăriile din Ardeal pe preț de 1 cor. 50 fil., sau la autor, București, str. G. D. Pallade 49, în schimbul costului plus 10 fil. porto.

Scrisoare din Milano

Milano în... revistă; stagiunile de operă dela Scala și Dal Verme. — O conferență la Scala. — Scrisori de pe câmpul de război. — Câinii de război.

Pe când în acest sfârșit de an, evenimentele ce se petrec în nordul Africei, pun Italia pe drumul cuceririi unei colonii africane, — acest amurg al lui 1911 — găsește Milanul într'o activitate teatrală destul de pronunțată.

Dupăcum bătălia cea mai recentă — aceea dela Ain-Zara inscrie în cartea expediției tripolitane un punct favorabil italienilor, tot așa și în ambientul artistic al Milanului se fac preparative pentru bătălia... de a ținea piept exigențelor publicului — și ca victoriile ce vor avea artiștii și autorii să inscrie încăodată faima artistică a Milanului — a Italiei — care faimă deja i-a fost cu drept cuvânt consacrată.

Pretutindeni se lucrează.

Teatrul Della Scala s'a deșteptat din liniștea letargică a verei și a toamnei, intrând în noua viață de iarnă, anunțând apropiata deschidere în ziua de 16 oct.

La teatrul Dal Verme, stagiunea de toamnă începută acum vre-o lună, e pe punctul de a se termina; duminică cu opera „Butterfly” a lui Puccini — aceiaș operă cu care s'a deschis, se închide actuala stagiune. Și acum, la închidere, putem face un „rende-conto” al succeselor stagiunii ce apune, în prima linie putem pune pe *Conchita* a maestrului Zandonai (și despre care am mai vorbit într'o cronică, la timpul oportun); apoi sublima operă wagneriană *Tristan și Isotta* al cărui succes a mers crescând; frumoasă serie au făcut deasemeni și celelalte opere de repertoriu: *Aida*, *Traviata* și *Thais*.

A doua stagiune la teatrul Dal Verme — stagiunea de carnaval — începe odată cu aceea a teatrului Scala — intrând în scenă întâi cu *Faust* a lui Gounod, — *Promessi Sposi* (Logodiții) de Ponchielli; *Pagliacci* de Leoncavallo, *Un ballo in maschera* de Verdi, etc. la cari se adaugă și ballo Sieba.

Porțile teatrului Scala, s'au deschis ieri — înainte de începerea stagiunii de operă — printr'o impunătoare demonstrație patriotică: deputatul Vecchini a ținut o conferență în folosul crucei roșii. În afară de lumea oficială a orașului, și toate asociațiile studentești și culturale, a asistat ca reprezentant al regelui Victor Emanuel III, A. R. contele de Torino. Lojele regale au fost rezervate familiilor milanese ale celor morți în război și care au fost obiectul celor mai entuziaste manifestări de simpatie din partea publicului.

Zilnic, ziarele de aci publică scrisori ingenue ce sosesc de pe câmpul de bătălie — scrisori pline de poezie — sfidând par'că orice pericol. Iată moartea unui camarad:

„... un glonte îi străbătuse brațul stâng, lovindu-l în inimă. Crezi că ceice erau în șant la pândă, s'au emoționat? De loc. I-au ridicat corpul ducându-l mai la adăpost, i-au luat toate lucrurile — amintirile — ca să le trimeată acasă, mamei lui bătrâne, care îi așteaptă întoarcerea într'un sat din Sicilia, și apoi i-au pregătit groapa, i-au așezat cadavrul, s'au adunat cu toții un moment să aziste la trista ceremonie apoi... câteva lopeți de pământ și totul e sfârșit. Unul din camarazi, exclamă:

— Sărmanul Paolo, azi el, mâine eu!”

Majoritatea acestor scrisori exprimă gândiri modeste și arată în fața posibilității iminente a sfârșitului lor, acea liniște a tinereții ce nu se înspăimântă de moarte.

Intr'adevăr, nu înspăimântă de loc pe tineri, poate pentrucă ignorează încă viața, pentrucă responsabilitatea de a trage înaintea lor — responsabilitatea plină de grijă a mamelor și a părinților, de exemplu, care se transformă în o datorință de a-i întovărăși până atunci când sunt măcar crescuți, scăpați de griji — această dorință — e ignorată de cei tineri.

Italia a fost cea dintâi țară care a întrebuințat aeroplanelor și baloanele în serviciul războiului. Acum, a găsit un nou element de combatante. E vorba de câinii de război, ce formează un nou grup. Sunt foarte robusți, gata la orice comandă, au mirosul extrem de dezvoltat, văzul și auzul

foarte puternic și avizează pe gardiani de prezența contrabandistilor la distanța de trei kilometri — și vor fi întrebuințați ca mesageri, căutători diferiți etc. Destul de curios e serviciul de mesagiu, cănele cu un tub de metal la gât, unde se pune mesagiul și imediat ce locul de destinație e fixat — cănele își ia drumul imediat ce instructorul îi dă drumul.

Zilele trecute — o companie întreagă de guardie-finanța, întovărășită de 20 de câni, au plecat spre Tripolis, spre a da concurs trupelor de acolo.

Anty.

O statistică interesantă

O interesantă statistică și foarte caracteristică pentru cel ce voiește să cerceteze mai adânc interesul cifrelor a publicat de curând un savant. Ziarele au reprodus datele principale acum câteva săptămâni fără să facă vre-o interpretare. „Le Journal“ face acum din nou același lucru.

După această statistică din cei vre-o 7000 europeni trecuți de 100 de ani 5000 îi are Bulgaria, România și Serbia, iar 2000 rămân pentru restul Europei. Mica Bulgarie are din cele vre-o 4 milioane de locuitori 3883 trecuți de sută, România 1074, Serbia 573.

În alte state europene apoi găsim 410 pentru Spania, 213 pentru Franța, 197 pentru Italia, 113 pentru Austro-Ungaria, 92 pentru Anglia, 89 pentru Rusia 75 pentru Germania, 23 Norvegia, 10 pentru Suedia și 2 pentru Danemarca.

O cauză însemnată a acestor disproporții trebuie să existe.

Unele aparente ar putea să pledeze în favoarea climei. Potrivit acestora numărul mare al celor trecuți de sută din România, Bulgaria și Serbia s'ar datoră climei mai dulci decât în alte țări europene. Dar atunci cum se poate explica numărul mic al celor trecuți de sută din Italia și Spania, țări meridionale, din Franța, țară cu climă dulce. Franța și Norvegia în raport cu populația lor stau în privința asta pe același picior. Sunt dar în afară de clima — care nici ea n'o fi indiferentă — alte cauze hotărâtoare.

Secretul trebuie căutat mai curând în consumarea în măsură mai mare ori mai mică a beuturilor spirtoase și a cărnei. În ceea ce privește cumpărarea în consumarea spirtoaselor Bulgaria ar putea ocupa locul întâiu — și poate mai vârtos în vegetarismul proverbial al locuitorilor ei. Locuitorii României, poate mai puțin cumpătați în folosirea beuturilor din cauza viilor și livezilor de pruni, mai că pot fi puși pe același plan cu bulgarii în ceea ce privește consumarea cărnurilor; sârbii de asemenea.

Nici o altă țară din cele înșirate nu excelează prin vegetarism ori abținere. Dimpotrivă foarte multe din ele excelează prin unul din aceste abuzuri. Așa rușii deși sunt în mare măsură vegetarieni, nu sunt deloc abștinenți..., germanii beau cinstit, dar mănăcă biftecuri multe.

Cu greu s'ar putea da altă explicație acestei interesante statistici. Și atunci, dacă lucrurile stau astfel, face să ne mai plângem, că țărâtimea noastră nu poate ori nu vrea să folosească carnea. Medicina însăși de altfel se pronunță tot mai hotărât împotriva alimentației cu carne ca și împotriva folosinței beuturilor spirtoase — iar la cei atinși de grele boale de stomac le prescrie regimul lactat și abștinența.

Cifrele de mai sus la tot cazul nu cad la întâmplare, ci ele își au o explicație, care ne poate fi accesibilă chiar și celor mai puțin familiarizați cu tainele științei.

Scrisoare din Brașov

— Vine iarna. — Noi și alții. — La muncă. —

Vălu de ceață, ce învăluie ca o pânză de paiangen depărtările, a căror graniță o înseamnă Postovarul cu vârful lui ascuțit, se desface încetul cu încetul...

Cu ivirea celor dintâi fulgi se anunță și începerea diferitelor sezonuri; ici vezi un afiș mare anunțându-ți începerea sezonului teatrului de iarnă; dincolo niște litere mari de un cot îți anunță o serie de concerte; dincolo serate literare etc. etc. Toate acestea scrise în limbi străine, partea cea

mai mare nemțește. În schimb românii știu să-și mențină și aici preponderanța deoarece partea cea mai mare a taxelor încurșe o formează de cele mai multe ori banii românești.

Păcat însă că acești bani, cari în alt loc și cu alte scopuri se varsă cu atâta nepăsare în mâni streine nu-i prea poți vedea dați pentru trebuințele arzătoare — poate cele mai elementare — ale culturii românești. O interesantă comparație am putea face punând față în față două petreceri aranjate cu intenția ca veniturile lor să se întrebuințeze pentru scopuri filantropice.

Deosebirea dintre ele a fost faptul că pe când cea dintâi a fost românească, a doua a fost nemțească-românească; pe când cea dintâi a fost o reprezentare teatrală dată cu concursul artistului Bănuț, cea din urmă a fost un simplu concert de muzică orășenească pe care o poți auzi pe promenadă aproape în fiecare săptămână. Și cu câtă părere de rău trebuie să constați, că cu ocaziunea reprezentării teatrale despre a cărei reușită am făcut o mică dare de seamă în corespondența trecută, și care a reușit atât de bine, $\frac{1}{4}$ din scaune au fost goale, pe când cu ocazia concertului nemțesc sala era îndesată de public, printre care blondul spălăcit al părului săsesc alterna cu negrul frumos lucitor al românașilor și româncuțelor noastre, ba ceva „curiosum“ adaug încă o însușire asemănătoare ce o aveau aceste două petreceri: Prețurile de intrare.

O contrabalansare a acestor cu adevărat păcate naționale o avem în despărțământul Brașov al „Asociației“ și în harnicii lui conducători. Această instituție de binefăcătoare cultură și luminare începe a sece tot mai multe învingeri asupra întunerecului în care mare parte nu din vina noastră ne aflăm. Conducătorii despărțământului Brașov al Asociației au hotărât ca să aranjeze în fiecare duminică câte-o serată publică literară în care pelângă predarea diferitelor bucăți literare, și muzicale de-o valoare artistică, cari numai spre cultivarea și nobilitarea inimii pot servi, să se trateze în conferințe deosebitele chestiuni de o arzătoare trebuință pentru cultura poporului și a burghezimei noastre de aici. E aceasta o pildă vrednică de urmat și pentru celelalte despărțăminte și încă cu atât mai mult cu cât lipsa unei propagări mai întinse în cele culturale se resimte mult mai adânc la poporul românesc de prin alte localități, decât în orașul, în care avem cele mai însemnate școale românești. Un bun augur pentru succesele ce promite să le aibă această vrednică hotărâre, a fost serata din 20 nov. v. cu care s'a început seria.

A fost semnificativ faptul, că nu s'a ținut discursul introductiv obicinuit în asemenea cazuri în care prin fraze mari și largi să se promită multul cu pământul.

Nu; discursul n'a fost, a fost însă un discurs mult mai grăitor și acesta a fost „Rugăciune înainte de luptă“ cântată de corul studenților români sub conducerea măestrului G. Dima. Cum a cântat? Nu o mai spun. Ar trebui să am un dicționar de fraze pentru laude — de care cu toată părerea de rău trebuie să mărturisesc, că nu dispun. — În fine ce mai atâta vorbă!

A condus măestrul Dima, și noi numai un Dima avem în Ardeal...

Stam sub fascinarea acordurilor line, cari exprimau atâta mulțumire de sine și o duioasă pregătire pentru a întâmpina orice pedeci...

Un al doilea punct de forță a fost cetirea schiței d-lui V. Onițiu: „Sărmanul Fekete Jóska“, cetită de autorul însuș. Am cetit de atâtea ori această schiță scrisă fără cine știe ce pretențiuni și de câte ori am cetit-o am fost pătruns de însemnătatea adâncă ce o are simburile ei ascuns în niște file mici și drăguțe.

Nici odată însă n'am înțeles mai bine rostul adânc al maximei: „Sângele apă nu se face“, decât atunci, când ni-l desfășura bărbatul de altădată grav și nemșcat, iar acum având ochii scâlțați în lacrimi. Au fost aceste lacrimi curate isvorâte dintr-o inimă caldă și iubitoare. Succesul mare pe care l-a avut acest punct a arătat, cât de nimerit a fost ales.

Aplauze șgomotoase au acoperit ultimele cuvinte sincere și însuflețitoare ale sărmanului Fekete Jóska, redată atât de bine prin rostul graiului d-lui V. Onițiu.

M'am gândit atunci cu durere la atâția „Fekete Jóska“, câți mai putem avea noi români...

A mai cântat apoi corul măestrului G. Dima câteva bucăți cu obicinuita-i desteritate.

În fine d. locotenent auditor Zaharia ne desfășează câteva momente, cu bucăți scoase din arcușu-i măestru, acompaniat fiind cu o ușoară discreție de amabila-i soție d-na Zaharia.

A fost chemat de repetite ori prin aplauzele cari nu voiau să înceteze. Culmea succesului a ajuns-o d. Zaharia executând drăgălașul cântec „Numai una“ a lui G. Coșbuc.

La urmă își începe d. Bănuț discursul comic ocazional ținut în dialect bihorean. Discursul acesta a fost însă numai începutul unei serii de predări toate — să zic așa — prezentate într'un mod „à la Bănuț“.

Succesul, cu care a predat, nu cred să-l fi îmbucurat peste măsură pe d. Bănuț, deoarece mulțumită dragostei noastre de a-l tot auzi, era gata să scape cina. A avut noroc că oboseala l-a făcut să iasă din sală, că de nu, știe Dumnezeu cât l-am fi ținut acolo.

Venitul material al acestei serate a fost — conform taxei de 20 bani — destul de modest, cu atât mai mare a fost însă succesul moral.

Correspondent.

Războiul italo-turc

Din Constantinopol sosește știrea serioasă, că guvernul turcesc va expulza pe toți supușii italieni din imperiul otoman. Guvernul turcesc dela începutul războiului amenința cu demersul acesta temerar, dar până acum nu a cutezat să-și execute această amenințare. Acum așa se vede, că guvernul din Constantinopol e gata să-și împlinească această amenințare veche. Dar nu credem că îi va succede. De bună seamă puterile europene vor găsi modalitățile necesare, ca să împiedice această procedură fără pereche și care este în contradicție cu drepturile popoarelor. E imposibil, ca cetățenii pașnici să fie expulzați și nimiciti în existența lor numai pentru motivul, că ei aparțin aceluiași popor, care acasă duce lupta. Oricărei putere din Europa i-se poate întâmpla să poarte război cu Turcia, deci și pentru motivul acesta nu se poate tolera, ca pe italienii din Turcia să-i ajungă această injurie.

Probabilitățile păcii.

Berlin. — După informația lui „Berliner Tagblatt“ deputatul Dillon a telegrafiat din Paris lui „Daily Telegraph“ următoarele:

— Aici se crede, că în curând între Italia și Turcia se va pune pace. Acei bărbați, cari, după cum sunt informat, cred sosită vremea, să prezinte proiectele de pace, au mare influință, și acestora le și stă în putere, să concurgă la împlinirea prezicerilor lor. Pentru anumite motive reprezentanții comitetului „Unire și Progres“ doresc continuarea războiului, dar în cele mai apropiate patrusprezece săptămâni neoficial Turcia va primi șfatul de a încheia pacea cu Italia, dintr'o parte, ale căreri sfaturi nu pot fi disconsiderate. Partea aceasta de bună seamă se crede a fi șarul Rusiei. Cucerirea oazei dela Ainzara prin italieni încheie partea primă a războiului și aceasta atât din punct de vedere strategic cât și politic, este a se considera de un succes frumos.

Rezultatul politic al acestui succes vor fi proiectele păcii, condițiunile cărora italienii cu multă bunăvoință le vor formula conform exigențelor guvernului turcesc.

Firește, baza încheierii păcii va fi anxietatea Tripolitaniiei și Cirenaiceii, dar pe lângă recunoșterea drepturilor de califat al sultanului și în caz de nevoie pe lângă concesiuni economice, iar mai departe o despăgubire pecuniară, în felul, cum s'a întâmplat cu prilejul anxietății Bosniei și Herțegovinei. Aceasta va fi trecerea, destul de puternică, pe care să poată trece guvernul turcesc și comitetul junot-turc. Se va asigura, apoi, cât poate s'o facă aceasta o putere, garanțiile recerute pentru păzirea integrității imperiului otoman. În tot cazul

Italia se va obliga, să nu-și mai formuleze alte pretențiuni.

Declarațiile lui Hilmi-pașa.

Constantinopol. — Interviewat de un jurnalist Hussein Hilmi-pașa, fost mare vizir, a spus, că flota italiană e liberă de a forța Dardanelele dar îi va fi mult mai greu să iasă decât să intre.

Hilmi-pașa crede că n'a sosit încă timpul pentru realizarea confederației balcanice.

În ce privește Dardanelele, Rusia s'ar mulțumi să aibă liberă trecere în timp de pace pentru câte un singur vas și numai pentru vasele construite în arsenalele Mării Negre.

El nu crede, că asemenea autorizație ar aduce vre-o pagubă Turciei.

Poarta scotește de asemenea, că în asemenea condițiuni, trecerea prin Dardanele s'ar putea face, dar ea consideră că momentul nu e acum potrivit pentru a se vorbi despre aceasta și că înainte de toate orice modificare privitoare la tratatele cari regulează trecerea prin Dardanele este și de competența tuturor puterilor semnatare.

Sărbătorirea unui erou italian.

Roma. — Caporalul Astorre, care în lupta dela 26 oct. a luat pradă drapelul verde al turcilor și care cu prilejul acesta a fost rănit, a fost decorat cu medalia pentru bărbăție și curaj. Cu prilejul sosirii lui acasă la gara din Roma aștepta un public imens, care i-a făcut ovațiuni entuziaste.

Un episod senzațional la Tripolis.

Neapol. — Deputatul De Felice anunță din Tripolis un fapt senzațional:

Două fete otomane voiau să treacă printre avantposturile italiene. Ele fură interogate de ofițerul comandant al avantpostului și în urmă perchiziționate de soldați cari descoperiră ascunse în partea cea mai intimă a corpului fetelor două suluri de hârtie cuprinzând una o scrisoare turcească și cealaltă o schiță topografică cât se poate de exactă a unei pozițiuni, schiță executată probabil de un militar. Turcoaiacele refuzară să spună numele militarului. S'a deschis o anchetă.

Atitudinea presei franceze în chestia Dardanelelor.

Viena. — René Pinon, directorul revistei „Revue des deux mondes” publică în „Neue Freie Presse” un lung și documentat articol despre chestia Dardanelelor.

El arată, că chestia nu se mai prezintă ca o chestie numai între Rusia și Turcia cari nu mai sunt singure pe malul Mării Negre, căci două state riverane României și Bulgaria, ocupă o parte a coastei, care este chiar singurul lor acces la mare și amândouă au câte un embrion de marină militară, câteva vapoare mici, suficiente însă ca să schimbe radical datele problemei, căci ar fi mare nedreptate să li-se interzică intrarea și ieșirea Mării Negre.

În vechea ceartă ruso-turcă au apărut deci și alte persoane iar prezența lor face și mai necesară încă o înțelegere internațională care să deschidă strămoșirea tuturor puterilor, în anumite condițiuni.

După ce examinează chestiunea și din alte puncte de vedere, autorul propune soluția sa luând ca model convenția regulatoare a trecerei canalului de Suez.

Pomul de Crăciun la Tripolis.

Genua. — De aici a plecat spre Tripolis un vapor cu 500 tone daruri de Crăciun pentru soldații italieni.

Litere - Arte - Științe

Teatrul Național

Bestia

schiță dramatică în 4 acte de d. G. Diamandy.

Bestia adaugă la tânăra noastră literatură dramatică o operă cu însemnate calități dramatice, o lucrare dintre cele norocoase ale acestei perioade de bogată producție.

S'a jucat iarna trecută pentru primadată; s'a jucat mai de multeori, fără însă să poată face serie. Sunt scăderi pe cari le-a pus în lumină presa dela prima ei reprezentare și pe cari le pune acum din nou. Și e cu atât mai necesar să fie din nou amintite de cronicarul dramatic cu cât scăderile „Bestiei” sunt dintre cele cari pot fi radical îndreptate — și fără multă greutate.

Bestia e o dramă (autorul îi zice „schiță”) de un realism tare, „jenant” în formă, și de un frumos idealism prin resorturile morale, cari au creat-o

Bestia dă numele unui suflet straniu de femeie, ceiace acest suflet are mai crud mai animalic — o ființă stăpănită de egoismul cel mai respingător. Bărbatul, acest „stăpân” pe care îl impune societatea, nu și-l iubește — și înțelegem că n'ar putea iubi, cu adevărat, pe nici un bărbat, după cum n'are iubire și compătimire pentru săraci și tot soiul de nenorociți. S'a măritat în speranța că ar putea deveni cu timpul soția unui ministru. Mulțumită binefacerilor moderne ale chirurgiei, ea nu are copii cu omul pe care nu-l iubește; nu are și pentru că nesocotește bucuriile cari ar putea veni de aici.

Deși portofoliul ministerial i se oferă, Grigore Corman, soțul, refuză, preferind conducerea băncilor populare spre a putea fi, în chipul acesta, ca om liber în acțiunile lui, și mai folositor țărânimii.

Nineta, care dorea acum să fie soția prietenului lui Corman, a lui Prundeanu, pe care-l determinase să primească ministerul ce i se oferea lui Corman, e cuprinsă de ură crescută când înțelege că acestuia, totuși nu-i trebuie portofoliu... O satisfacție totuși și-a procurat. A reușit să-l ruineze, cu ajutorul lui Prundeanu și al unui ovreu.

Dar și în noua căsătorie „bestia” trăiește în ea; ba aici scutită de exemplul seriozității și nobleții lui Corman, ca și de asprimea credințelor mamei, ea se găsește în cea mai neînfrănată mani festare a ei. Prundeanu, care toată viața iubise pe femeie, în glumă, de plăcere, e tot mai mult cucerit și tot mai mult tiranizat de acest suflet enigmatic — și neputând-o înțelege și fiind chinuit de ea pe deoparte, iar pe de alta fiind istovit moralicește de remușcări, după ce își cere iertare dela Corman, tovarășul tineretelor și iluziilor lui, se sinucide.

În „Bestia”, care probabil fără să facă serie, va fi mereu readusă pe afiș în această stagiune, ca și în cele viitoare d. Diamandy ne dă câteva caractere întregi și bine definite. Toți eroii săi sunt dintr'o bucată, iar dacă nu sunt dintr'o bucată, sunt în felul lor. Însăși mama Ninetei, această moldovancă, model de soție din vremurile bune, e în felul ei, deși o cunoaștem mai mult în treacă — poate prea în felul ei un întreg avem în Grigore Corman, în care se poate ușor ghici idealul de bărbat politic al autorului, dacă nu autorul însuși. Dar d. Gh. Diamandy n'a creiat numai ceia ce a putut întâlni în mediul său politic, adecă pe Corman și Prundeanu, ci tipuri literare în înțelesul adevărat al cuvântului: Nineta și Costea Romașcu. Fiecare din acestia e o lume specială — și cu toate că fiecare nouă manifestare ne surprinde, recunoaștem în ea pe vechea cunoștință, mai întregă și mai bine definită — și pe cât de anti-patică ne-o face pe Nineta (aici autorul dă toată măsura temperamentului său) pe atât de simpatice ni-l face pe Costea Romașcu, prin curiozitățile bărbăției și poezia sufletului său. Și aproape tot așa de simpatice ne ieste, în ceasurile lui de tragică remușcare, Prundeanu, victima senzualismului său și a „bestiei”. E de un dramatism puternic, zguduitor și înălțător, totodată, scena, care prin remușcare, prin iertare și prin hotărârea la moarte ni-l redă pe Prundeanu, idealistul de odinioară.

Prin intrarea lui în lumină, „bestia” se izo-

lează și evidentiază și mai mult. Nineta, după ce vede că Prundeanu lasă prin testament averea sa pentru creierea a doua așezăminte de binefacere, cari aveau să poarte numele celor doi preteni de odinioară — și nu lasă nimic amantei lui, pleacă cu nepăsare, sigură că „în București” este pentru ea puțință de trai. „Este și rușine în București” — completează Costea Romașcu.

Nici acțiunea nu-i săracă în drama dlui Diamandy — și numai cu rizicul de a face o nedreptate ar putea cineva afirma că „Bestia” nu-i una dintre puținele opere de seamă ale literaturii noastre dramatice mai nouă. Dar cu o condiție, totuși: atenuând autorul realizmului une-ori chiar brutal al formei.

Jocul a fost ca aproape de obicei la teatrul național, excelent. Un rol ca acel al lui Corman convine perfect dlui Petru Sturza. Ceilalți: dșoara Filoti d. Demetriad, dna Demetriad și d. V. Leonescu, în roluri mai însemnate, s'au achitat strălucit,

R. Cioflec.

Se zice, că....

(După A. Trast)

— Rrrr! — și iar — rrrr! — sună telefonul.

Mica blondină însă nu primește nici un răspuns prin telefon.

În gradul cel mai mare de iritație, ea se preumblă în lungul și-n latul odăii. Inchipuiți-vă o guriță frumoasă, roșie ca o cerșe coaptă acum în a optsprezecea vară și cei mai frumoși ochișori negri, strălucitori altădată, azi însă privind mânișoși la telefonul cel obraznic. Cu mâna stângă strânsă pumn, pe care strălucește o verighetă nouă nouă, pornește iarăș spre telefon, care acum într'adevăr ar avea motiv să se teamă.

— Rrrr! — se aude din nou și tânăra logodnică se apropie de telefon.

— Cancelaria arhitectului Mun'eanu!

— Aici Margareta Bratu! Vă rog să chemați la telefon pe arhitectul Popovici!

— Imi pare foarte rău, dar de prezent se află la arestul preventiv.

— Cum?!

Din nou aude însă acel ași două cuvinte, cari îi inspiră o teamă necunoscută: „arest preventiv”, și de bună seamă ar leșina momentan, dacă nu și-ar aduce aminte la timp, că e în toaleta cea nouă, în care astăseară era să facă o vizită unei prietene împreună cu fericitul ei logodnic, Aurel Popovici.

Așadar ea amână leșinul până când ajunge la un scaun; ajunsă acolo, tocmai când voia să leșine, verișoarele ei Elena și Eliza, năvăliră în odaie.

— Margareto! Tu ești atât de palidă! — exclamă Elena.

— Dar o aranjază bine! — zise Eliza.

Margareta aruncă în grabă o privire în oglindă, ca să se convingă dacă în adevăr o aranjază bine paliditatea ei, apoi, plângând cu sughițuri, zise:

Eleno! Elizo! Inchipuiți-vă — și plângea de credeai că ar mișca și pietrele din locul lor — Aurel — și acum începură și verișoarele să plângă — Aurel — e în arest preventiv!

Elena fu cea dintâi care se domoli și încetă din plâns. Nu își uitase însă, că bogatul Popovici o preferase lor pe verișoara Margareta.

— Da, da, — zise ea, — o știam eu de mult. Aproape în fiecare seară joacă cărți la club, după-cum imi spunea fratele meu Valer, și cu siguranță a înșelat la cărți.

Acum intră în odaie cea mai bună prietină a Margaretei, Anicuța Olteanu.

— Bună ziua, scumpa mea Margareto! Dar pentru Dumnezeu, ce ai de ești așa palidă?

— Cum ai vrea să fie? — zise Elena — când logodnicul ei e în arest preventiv pentru că joacă cu cărți false?

— Ce fată nenorocită! — zice Anicuța și iese pe ușe; pe stradă se întâlnește cu mătușa ei.

— Mătușe Agato! Inchipuieste-ți, logodnicul Margaretei e în arest preventiv; a înșelat la cărți

și certându-se cu parenereul său, l-a lovit în cap... și...

Picioarele lungi, autidiluviane, ale mătușei Agata, începuse să tremure de spaimă și în timp ce călcăiul dela piciorul ei stâng era încă lângă Anicuța, piciorul cel drept era deja în salonul Brăteencii.

— Draga mea! Aer! Aer! Draga mea! Știi că Popovici arhitectul se află în arest preventiv pentru încercare de omor?...

Cinci minute mai târziu cocoanele, cari se aflau în sindrofie la Răduleasca, începură să alerge prin odaie ca niște vrăbii speriate: între ele apărase Brăteanca!

— Ingrozitor! De necrezut! Omor la club! Popovici arhitectul a omorât pe cineva pentru 500 de coroane.

Mina, servitoarea, în spaima cea mare de care fu cuprinsă, scapă din mâni serviciul de cafea. Apoi, alergând în stradă, porni în goană la pretina ei de cruce Maria, care era în serviciul unui redactor dela un ziar de mâna a doua, care de multe ori făcea vâlvă cu știrile lui senzaționale, apărute în ediții separate, tipărite cu litere cât pumnul de mari. Mina nici nu povestise încă tot ce auzise, și din tipografia ziarului ieșiră deja vre-o 12 băieți, cari, împraștiindu-se prin tot orașul, strigau cât îi lua gura:

„Mare știre de senzație!

Osândirea arhitectului Popovici, de trei ori ucigașul la muncă silnică pe viață.

O oră mai târziu casa Brătuleștilor era plină de lume, care venise să-i mângăie. Toți asigurau pe logodnică, că ei prevedeau deja de mult lucrul acesta. Dovada cea mai bună era doar privirea încruntată a lui Popovici, trupul lui prea mare, și formatul abnormal al capului.

— Multă voie bună, draguță! răsună deodată un glas vesel și în mijlocul odăii apare în toată mărimea lui, arhitectul Popovici.

— Aurel! — strigă Margareta — eu știam că tu ești în arestul preventiv!

— Acolo am și fost scumpa mea! Am luat doar în întreprindere reziderea lui.

Ca și când ar fi venit o furtună, așa se împraștiră toți în toate părțile, ca puii de potârniche iar în urma lor rămase tinărul arhitect strângându-și la piept logodnica.

Lia Dimuș.

Leopoldsberg. — Kahlenberg

Un obicei foarte frumos al Vienezilor este acela de a călători în ceasurile libere și de a se încanta de frumusețile naturii cari se găsesc cu atâta prisosință în cuprinsul și în jurul orașului lor.

Astfel ca să amintesc numai câteva din cetatea interioară (district I): În fața casei orașului (Rathaus) se întinde parcul Lueger. În apropiere nemijlocită de acesta este grădina „Volksgarten“. Retăcem parcul Maria Theresia și „Hofgarten“-ul și amintim numai minunatul parc orășenesc („Stadt-park“) dealungul bulevardului împăratului Wilhelm. Sau dacă cuiva i-ar conveni mai bine grădinile, ar putea găsi aci în apropiere grădinile Schwarzenberg și Belvedere.

Și acesta este unul din marile merite ale neuitatului primar al Vienei, dr. Karl Lueger, că a știut face, prin intervenirea sa puternică, să se deschidă obștei cetățenești a Vienei o mulțime de grădini particulare, ca cele notate mai în urmă.

În dumineci și sărbători însă, când au răgaz mai mult Vienezii se duc, cu tramvaiele cari nicăiri nu cred să fie mai ieftine și prin urmare mai folosite ca aici, și mai departe: d. p. Prater, Schönbrunn, Türkenschantz etc.

Fiind astăzi ziua *Sfântului Leopold*, care este patronul acestei țări eminentemente creștine, multă lume se îndreaptă înspre *Leopoldsberg* și *Kahlenberg*. Pornim și noi într-acolo.

Nici nu s'au oprit bine cele trei tramvaie dintâi, și s'au și umplut de mulțimea pasagerilor. Și nici noi cei rămași în urmă nu trebuie să așteptăm mult, căci ne vin altele și apoi iarăși altele, încât sosim aproape deodată cu cei dintâi la poalele *Leopoldsbergului*.

Oricât de pesimist ai fi, trebuie să constăți de multeori de bucurie marile avantagii ale culturii moderne tehnice! Noi încă le apreciem.

Și acum începem urcarea, ușurată foarte mult și aceasta, ales pe coastele mai țepișe, cu scări

foarte comode. Și fiindcă noi suntem mai liberi, neavând cu cine împărți, braț la braț, iubirea și fericirea, precum și-o împart atâtea părechi tinere, trecem înainte și intrăm printre cei dintâi în biserica sf. Leopold, situată drept în vârful dealului, departe de lume aproape de Dumnezeu. Rânduri-rânduri vin cu toții în biserică, să-și aducă tributul cuvenitei închinări patronului țării. Seriozitatea și adâncimea simțirii lor religioase care se împreună în chipul cel mai fericit cu adevărata iubire de patrie și stăruire în credințele strămoșești, ne dau mult de gândit, precum ar trebui să dea tuturor.

În ograda bisericii copilași din oraș vorbesc foarte cuminti și cuviincioși cu cei din partea locului, fără ca să se sbenguiască însă sau să facă ștregării.

Ci pe noi ne așteaptă și *Kohlenberg-ul* vecin.

O tablă, asemănătoare cu celele indică drumurile turiștilor pe munți, ne arată și nouă calea, spunându-ne culoarea ce avem să ținem ca să ajungem la țântă. După suișuri și coborâșuri plăcute sub mândrele boltituri de copaci sosim pe *Kohlenberg*, care încă este împodobit cu o biserică de care se leagă mari amintiri istorice. E biserica votivă pe care au zidit-o austriacii drept mulțumită lui Dumnezeu, pentru că i-a mântuit de marea primejdie turcească din 1683 prin ajutorul viteazului rege polon *Ioan Sobieski*. O inscripție cu text dublu: german și polon amintește în frumoase cuvinte de recunoștință acest fapt memorabil, iar un tablou, zugrăvit de unul din cei mai renumiți pictori ai polonilor (*Matejko*), arată triumful viteazului rege.

Ceice ar voi să-și ducă ceva amintire din aceste locuri istorice, își pot cumpăra ilustrate și alte chipuri cari să le amintească și acasă aceste lucruri vrednice de aducere aminte.

Am mai dori să urcăm și turnul zidit în vârful cel mai înalt din aceste culmi, de unde se deschid cele mai frumoase perspective în toate direcțiunile, dar înserează și neguri dese se înstăpănesc peste întreg cuprinsul. Încât, cel puțin deocamdată, trebuie să renunțăm la planul acesta și să ne întoarcem acasă.

Viena.

Peregrinus.

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță frig, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: frig, pe alocurea ploi. Temperatura la amiază a fost de 3.5 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'83
" " mai	" " " "
Secară pe aprilie	" 10'40
Cucuruz pe mai	" 8'83
Cucuruz pe Iulie	" 8'61
Ovăș pe aprilie	" 9'73

D. Emil Gârleanu, președintele „Societății Scriitorilor Români“ și d. St. O. Iosif, membru în societate au fost vineri la orele 11 și jumătate în audiență la M. Sa regina, și au fost reținuți până la orele 12 și jumătate. Regina a citit câteva poezii noi ale ei și o nvelă a d-rei Seculici, iar d. Iosif a citit 2 traduceri, făcute de d-sa, în românește, din opera Carmen Sylvei.

Sâmbătă seara, la orele 6, întreg comitetul: Em. Gârleanu, Cincinat Pavelescu, Al. Cazaban, I. Scurtu, d-na și d. Anghel, Vasile Pop, I. Minulescu, Corneliu Moldovanu, A. de Herz și D. Nanu, au fost primiți în audiență de regina. Iar pe viitor, în fiecare seară, la orele 6, vor fi șezători literare la palat, regina dorind să cunoască pe toți membrii societății a căreia prezidență de onoare este.

Sfințire de biserică. P. S. Sa episcopul Miron al Caransebeșului a sfințit luni, în ziua Intrării în biserică frumos renovată biserică din Glimboaca cu mare asistență. Deși toamna târzie, totuși tim-

pul a fost destul de favorabil, încât popor mult sa adunat și din satele vecine. După sf. liturgie P. S. Sa a ținut poporului o instructivă cuvântare. Cu aceea ocazie a sfințit întru preot de diaconul Virgil Musta, ales capelan în aceeași comună. În cursul drumului făcut cu trăsura P. S. Sa sa oprit și în comunele Joz și Obreja.

O nouă revistă, va apare dela anul-nou încolo, în Sibiu. Programul revistei va fi mai mult politic și științific, decât literar. Ea va apare — sub conducerea lui O. Goga — tot la săptămână și pa avea probabil și ilustrațiuni. Se fac negocieri pentru ca „Luceafărul“ să fuzioneze cu această revistă, sau ca „Luceafărul“ să se transformeze, primind programul cel nou, și conducerea nouă.

Răscoale agrare în Basarabia. Din Basarabia se anunță, că acolo au început mari mișcări agrare.

S'au luat măsuri energice împotriva răsculaților.

Tren electric între Viena și Budapesta. Un consorțiu de capitaliști americani e în pertractări cu guvernele austriac și unguresc pentru construirea unui tren electric între Viena și Budapesta.

Bucovina. *Guvernul Austriei va contribui la speșele pentru canalizare și regulare a râurilor în Bucovina cu 50 nu cu 5 procente cum s'a tipărit greșit.*

La ambasada astro-ungară din Londra au pătruns mercuri în zori hoți și au furat mai multe obiecte de argint, un portret cu autograf al reginei Alexandra și alte lucruri prețioase. Documentele ce erau pe masa ambasadorului au ramas neatinsse.

Victoria Luisa, fiica unică a părechi imperiale germane, e bolnavă de un timp, în urma unei răcirii. Mamă-sa, împărăteasa, a renunțat la călătoria ce avea să facă la moșia fratelui său, a ducelui Ernst Günther von Schleswig—Holstein.

Aventura președintelui Elveției. Ziarele din Elveția publică o întâmplare hazlie, care deoparte caracterizează modestia lui Marc Ruchet președintele Elveției, iar de altă parte concepțiunea democratică din Elveția. De curând supremul slujbaș al Elveției a fost invitat la un concurs de aviațiune care avea să se țină la Lausanne. Președintele a promis, că va participa la concursul de aviațiune și cu trenul respectiv a și sosit în Lausanne, dar în gară nu-l așteptă nimeni, fiindcă comitetul își uitase de președinte.

Președintele a luat deci o birjă și a mers apoi pe câmpul de aviațiune. Aici însă a dat de alt bucluc. Poliția nu l'a lăsat să intre pe câmpul de aviațiune, fiindcă era dat ordinul să nu lase pe câmp decât automobile. Zadarnic voia el să explice polițiștilor, că pe el îl așteaptă la concurs, căci aceștia nu-i dedeau ascultare. Președintele voia să se întoarcă la gară, când un vânzător de ziare îl agrăi:

— Uite, uite, Marc. Ce mai faci?

Vânzătorul de ziare era adecă un fost concșcolar al președintelui. Ei se salutară cordial. Ruchet povesti prietenului său din tinereță toată întâmplarea cu polițiștii. Vânzătorul de ziare se mânie foc și strigă:

Ce? Pe tine n'au voit să te lase să intri? Apoi asta aș voi să văd;

Se duce cătră controlori și începu a răcni:

— Imediat să lăsați pe prietenul Marc să intre, căci altcum v'ă învăț eu omenie!

Amenințarea aceasta avu efect și astfel prin mijlocirea vânzătorului de ziare președintele putu să ajungă pe câmpul de aviațiune.

Floroasa crimă a unei femei din România. Din Piatra-N. se anunță: Iată o femeie care își ucide propriul ei soț și procedează cu atâta îndemănare și chibzuință încât reușește ca timp de 2 ani să nu fie descoperită și crima ar fi rămas desigur încă multă vreme necunoscută dacă întâmplarea n'ar fi favorizat pe un jadarm să dea de urmele ei.

Șeful postului de jandarmi din Oglinzi, sat care face parte din comuna Rucești, reușește prin niște împrejurări încă necunoscute să descopere o crimă oribilă în sarcina femeii Varvara V. Frunză. Dânsa în noaptea de 3 ianuarie 1910 își ucise pe soțul ei Vasile Frunză cu lovituri de topor aplicate cu putere în cap. Pentruca să-și ascundă gro-

zava faptă târî cadavrul în curte și așa cum era îmbrăcat săpă o groapă de un jumătate de metru și-l îngropă astfel, că reuși ca nimic să nu transpire în public. Lumei din sat Varvara spunea adesea, că Vasile a plecat în lume, că a părăsit-o și că mare minune o fi de s'o mai întoarce... și nu odată îl boei văzându-și apoi de treburile ei casnice. Procurorul pleacă mâine în anchetă. Cadavrul este intrat complet în stare de putrefacție și este aproape de necunoscut.

Arestarea unui ziarist grec din Brăila. Poliția din Brăila a arestat și înaintat parchetului pe publicistul Moscopol, redactorul ziarului grec „Etnos” din Brăila, el fiind expulzat în anul 1903 și s'a înapoiat în țară fără autorizația guvernului.

Moscopol a fost dat judecării pentru contravenție la legea expulzării.

Jubileul unui preot român din Bucovina. Un preot model care și-a petrecut viața pentru binele și cultivarea cercului său este preotul din Berkisertie, cunoscut în toată Bucovina, Mihail Irimievici-Berariu, care a fost decorat cu „Crucea de aur” cu prilejul jubileului de 60 ani de preoție, pe care l'a serbat în cercul intim al rudelor și numeroșilor preoți.

Preotul Irimievici-Berariu s'a născut la 3 noiembrie 1826 la Suceava, a făcut seminarul la Cernăuți și a fost hirotonisit preot la 1850. La Berkisertie funcționază ca preot din 1860. Aci a reușit cu mare greutate să înființeze o școală al cărei inspector este și azi, a înființat apoi o bancă populară și o sală de lectură. Pentru meritele ce și le-a câștigat a fost numit cetățean de onoare al comunei.

Preotul Irimievici este fondator și membru de onoare a mai multor societăți și posesor al medaliilor de 40 de ani de serviciu credincios.

Conzistorul greco-oriental i-a acordat pentru meritele sale cordonul roșu și titlul de exarh.

Un glas cinstit și obiectiv. În urma cunoscutului atac recent contra „Albinei” din Sibiu, apărut în ziarile ungurești sub titlul „Hogyan könyvel az Albina” revista „Erdélyi Pénzvilág” publică din propria sa inițiativă o rectificare obiectivă zicând, că acuza îndreptată contra celui mai mare și mai bine văzut institut de bani românesc din Ardeal se bazează pe o greșală indicată sau din rea voință sau din neștiință. Expune apoi pe scurt întreg cazul pe baza lămuririlor apărute în „Revista economică” din Sibiu și constată, că excepționată a fost din partea experților contabilitatea afacerii comune de produse, lucru care din neorientare sau reacredință s'a pus în sarcina „Albinei.”

„Erdélyi Pénzvilág” încheie apoi cum urmează: „Facem cu atât mai bucuros rectificarea aceasta, căci am constatat cu plăcere, că singură revista financiară românească din Ardeal „Revista Economică” se ocupă cu activitatea băncilor maghiare, cu chestiunile noastre economice și cu mișcarea institutelor de bani, cu cea mai mare obiectivitate, adeseori cu recunoștință și nici când cu răutate.”

Un om mâncat de lupi la marginea Bucureștilor. La marginea Bucureștilor, lângă șosea, locul de plimbare al publicului bucureștean, lupii au mâncat un om.

Pescuirea heringilor. Deși pescuirea heringilor pe țarmul englez răsăritean de un timp încoaci nu prea progresează, totuși în toamna acestui an pescuitul heringilor a fost atât de îmbelșugat, încât de un secol nu s'a mai pescuit atât ca acum. În actualul sezon al heringilor, care s'a început în septembrie, s'au prins până acum peste 851 milioane de heringi, la anul 1907, care a fost iarăș norocos, s'au pescuit până la Crăciun 520 milioane heringi, pe când în anul acesta numai în portul Jarmonth s'a pescuit 530 milioane de heringi.

Moartea lui Edmond Saglio. Din Paris vine știrea morții marelui savant francez Edmond Saglio, decedat în vârstă de 83 ani. Edmond Saglio a fost unul dintre cei mai de seamă specialiști pe terenul arheologiei antice. El este împreună cu Daremberg autorul „Dicționarului antichităților grecești și române după texte și documente” pe care l'a început în colaborare cu Daremberg și l'a continuat singur. Pentru aducerea la bun sfârșit a acestei mari opere el a strâns în jurul lui o sumă de eru-

diți pe care a știut să-i dirijeze, inițindu-i cu metoda sa excelentă.

El a fost directorul muzeului dela Cluny și de vre-o 25 de ani membru al academiei de Inscriptii și arte frumoase.

Mulțămită publică. La concertul din 27 noiembrie a. c. aranjat de reuniunea de cântări „Hilaria” din Oradea-Mare cu concursul d-șoarei Melania Brendușian și d. Ionel Rădulescu și-au recumpărat biletele, respective au suprasolvit următorii domni:

I. S. D. dr. Demetriu Radu episcop 50 cor., dr. Coriolan Pap director de bancă, Ioan Papp director la căile ferate și dr. Romul I. Papp avocat câte 20 cor., dr. Florian Stan canonic și Nicolae Rocsin protopop câte 16 cor.

Dr. Nicolae Oncu director de bancă, dr. Nicolae Zigre avocat, Ioan Comaniciu inginer silvic, dr. Savu Marta avocat, dr. Ioan Boroș avocat, dr. Demetriu Mangra avocat și George Tulbure asesor-ref. cons., dr. Corneliu Bulcu canonic, Iosif Diamandi prim-contabil, dr. George Rocsin avocat și Demetriu Hașăș notar câte 6 cor.

Dr. Alexandru Marta avocat (Lipova). Ștefan Domocoș preot, Nicolae Rocsin iun. teolog abs., Mihaiu Hașăș preot, Teodor Borha preot câte 5 cor., d-na Catinca P. Fășie soție de jude la Tablă, Romul Popa învățător, Petru Cipou preot, Marcel L. Jourca cassar la „Bihoreana”, Iuliu Truția preot, Iosif Nagy preot și George Morariu funcționar de bancă, câte 4 cor.

Andrieu Horvath preot, dr. Vasile Maior medic, Aloisiu Nistor protopretor pens., Ioan Botoc preot și Teodor Bodea proprietar câte 2 cor. Rinea căpitan, Ioan Pap contabil, Petru Tămaian preot, Augustin Magyar profesor, Ludovic Vida preot, dr. George Micălaș profesor. Traian Nagy preot, dr. Ioan Szabó of. de poștă, Petru Popescu preot, Ioan Popa teolog abs., dr. Ioan Moldovan avocat, dr. Moise Coșiu cand de adv., și dr. Eugeniu Rozvany avocat câte 1 cor.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțumite pentru obolul adus și de astădată pe altarul culturii naționale. dr. Romul I. Papp președinte, Ioachim Marta cassar.

O explicare. „Unirea” răspunde la poșta redacției următoarele:

P. S. — La întrebarea d-tale răspundem, că sunteți în eroare. — faptul, că s'a remarcat în rubrica „Bibliografie” volumul dlui Goga absolut nu înseamnă o noi am aproba ținuta „Tribunei”.

Necroloage. Aurelia Pop născ. Colceriu a repausat în 6 dec. Inmormântarea i s'a făcut în cimiterul gr.-cat. din Lăpușul-unguresc.

— Anuța Mariș născ. Todan a încetat din viață în 9 dec. st. n. 1911. Inmormântarea i s'a făcut în cimiterul gr.-or. rom. din Giula-germ. luni în 11 decembrie 1911 st. n. la orele 2 d. m.

Odihnească în pace.

— Miloș Farca, student în medicină, din Varadia a încetat din viață după lungi și grele suferințe marți, la 5 decembrie st. n. a. c. în etate de 25 ani.

Pregătiri militare în Iași. „Adevărul” din București primește știrea, că la corpul IV de armată din Iași, a sosit un ordin prin care ministerul de război, cere a se înainta de urgență, date complete asupra lipsurilor ce se constată, la toate serviciile, considerându-se complexul ca în moment de mobilizare.

Moartea lui Gérault Richard. Din Paris vine știrea, că directorul ziarului „Paris Journal”, Gérault Richard, deputat de Guadelupa a murit după o lungă suferință. Gérault, fost lucrător tipograf, devenit socialist, a avut un proces celebru pentru un articol în care a atacat pe președintele republicii, Casimir Périer. El fu apărat de Jaurés și achitat, ceea ce provocă dimisia lui Casimir Périer. Devenit apoi primredactor al ziarului „Petite République” sub direcția lui Jaurés, Gérault Richard duse o campanie aprigă în favoarea lui Dreyfus.

În ultimii ani, în urma unui șir întreg de incidente provocate în sânul partidului socialist de diferite chestiuni de ordin politic și tactic, Gérault R. s'a retras din partidul socialist, căruia în decurs de ani îndelungați îi adusese strălucite servicii cu cuvântul și cu peana.

O agenție de aviatori mercenari. Știrea pentru existența unei agenții în

scop de a angaja oameni sburători în serviciul armatei diferitelor state amatoare, dată de foaia „Aerophile” pare a se confirma. „Le Journal” dă și numele agenției: „Aviator” și numele directorului ei Blom. Un reporter al numitului ziar spune că a văzut și o adresă purtând antetul ministrului de război din C-pol, cum și iscălitura lui Fuad Pașa, prin care — spune — directorul Blom ar fi solicitat să găsească oameni în serviciul acestui stat. Până acuma s'ar fi angajat 30 de aviatori între cari unii foarte cunoscuți.

Dela „Banca generală de asigurare” din Sibiu. Prin aceasta aducem la cunoștință, că Banca de asigurare primește deja afaceri de asigurare. Tipăriturile în mare parte sunt gata, iar restul ce mai e la tipar, cu sfârșitul lunii acesteia va fi terminat.

Lucrările pentru organizarea de agenturi, reprezentanțe etc. se vor începe îndată ce biroul va dispune și de acei funcționari ai săi, cari de prezent fac praxă la bănci străine de asigurare și cari se vor reîntoarce în scurtă vreme. — Și până la organizarea agenturilor rugăm pe toți aceia, cari au afaceri de asigurare de făcut, să se adreseze biroului să li-se trimită ofertele și declarațiunile de lipsă, precum și orice lămurire cu privire la astfel de afaceri.

Avizăm în fine, că biroul de informațiuni și opinii în orice afacere de asigurare, indiferent că aceea se face sau nu la societatea noastră. — *Directiunea.*

† Iuliu Țapu, comerciant în Lugoj, a încetat din viață joi dimineața în 7 decembrie st. n. în urma unui morb îndelungat, în etate de 45 ani. Răposatul a fost dela început abonat și membru fondator al „Drapelului”, a luat parte activă la toate mișcările noastre naționale și sociale, implinindu-și totdeauna datorința sa de bun creștin și român adevărat. Inmormântarea s'a săvârșit sâmbătă, petrecut fiind până la lăcașul de veci de jalnica familie și de numeroși amici și cunoscuți, în societatea cărora s'a bucurat todeauna de stima și simpatia tuturor. Odihnească în pace!

Trei aromâni răpiți. Citim în „La Liberté” din Constantinopol, că aromânii Tasula Cristea Cica, proprietarul unei firme la Caterina, vărul său Alciabiade și nepotul său Stavri Golea Cica, au fost atacați în drum de o bandă, pe când se duceau spre Caterina și duși în munte.

S'au trimis detașamente împotriva bandiților și a avut loc o luptă crâncenă în care au fost uciși doi bandiți. Dintre prizonieri, doi au fost eliberați, cel de al treilea reușise să fugă. Bandiții au putut să scape, folosindu-se de negura nopții.

Premii literare. Cetim în „Foaia Noastră” din București: Într'unul din numerele trecute am anunțat, că vom acorda, prin concurs, câteva premii studenților universitari și elevilor liceali, pentru lucrări din domeniul „Istoriei noastre culturale”.

Cu bucurie înștiințăm acum, că am înaintat d-lui profesor I. Ursu, dela universitatea din Iași și d-lui profesor Iosif Popovici, dela universitatea din Budapesta, suma de câte una sută lei, spre a o da pentru cea mai bună scriere ce vor primi de la studenții universităților respective și anume:

Pentru universitatea din Budapesta — premiul Ion Tzetzcu —: „Dacia până la părăsirea ei de către Romani (a. 271)”, cu deosebită atențiune pentru epoca română.

Pentru universitatea din Iași — premiul St. G. Ardelean —: „Românii în timpul năvălirilor barbare până (c. 1300).”

Subiectele vor fi tratate sub formă de simple narațiuni istorice, cuprinzând o concisă, completă expunere a evenimentelor, iar stilul va fi îngrijit și pe înțelesul tuturor; ca extenziune fiecare subiect va număra între 40—50 pagini, sferturi de coală scrise obicuinuit și cetef.

Impărțirea sistematică a lucrărilor în capitole pe epoci e absolut necesară.

Termenul înaintării manuscrisului premiat se fixează la 1 februarie 1912.

La fondul congresului meseriașilor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, au mai dăruit: Traian petrișor, paroh (Gășterița), și soția sa Livia n. Bălăban, 50 bani; Constantin Liuba, invă. 30 bani; Iuliana Liuba n. Iovescu (Lugoj),

20 bani; Paul Iovescu, cassar penz. 15 bani; Miorica Tordăian, 10 bani; și Ionichie Olariu, cassar (Iis), 30 bani.

Din viața infantei Eulalia. O telegramă aduce o protestare a infantei Eulalia împotriva aserțiunii că ar fi antimonarhistă. Nu e exact aceasta ar fi spus dânsa; preconizează regimul monarhic, dar cu o monarhie rațională civilizată.

E probabil că atribuindu-se aceste idei mătușii lui Alfons al XIII-lea, se face înadins o confuzie. Suntem înclinați să credem mai degrabă că ea a protestat contra versiunii că i-sar putea răpi titlul de infanta, pe care îl posedă din naștere. Această protestare o întâlnim în „Le Temps.” Din potrivă, totul face să se creadă că infanta e o revoluționară, cu idei socialiste foarte precizate. Răzvrătirea, independența ei datează de mult, decând avea rang printre doamnele dela curtea spaniolă.

Năcazurile infantei.

Frumoasă, elegantă, spirituală, inteligentă și sprintenă, principesa aceasta făcea o adevărată pată în anturajul rece, morăcănos, plin de prejudecăți și de... doamne mustăcioase dela curte. Regina Christina, văduva lui Alfons al XII-lea și mama lui Alfons al XIII-lea îi era mai cu seamă o adversară neîmpăcată, vă închipuiți că infanta nu prea se sînchisea de etichetă, și apoi prea era sinceră și îndrăzneată. Dar ce eroare; infanta profesa idei liberale, idei cu totul opuse tradițiilor medievale ale curții spaniole. N'a avut ea curajul, într-o zi la masa regală să spună în gura mare că are mulți prieteni printre anarhiști?! A fost o emoție printre gentilomii palatini! De aceea ea a fost mereu persecutată și regina Cristina și sfătuitoarii ei, episcopii au căutat pe toate căile să-i facă viața amară la curte.

Pe vremea căsătoriei regelui Alfons i-sau făcut atâtea mizerii, că nici n'a dat la serbările oficiale. Vezi că nu i-se ierta, între altele, că ea flică de regi catolici până în măduva oaselor, divorțase. Și totuși ce era să facă? Avusese un bărbat risipitor și desfrinat care o lăsa să trăiască aproape în mizerie.

Dragoste pentru cei nevoiași.

Prieteni anarhiști n'a avut infanta. Era în strânse legături de prietenie cu ziaristul Luis Bonafoux, antidinastic convins, care a trebuit să fugă din Spania în Franța pentru a putea expune liber opiniile sale. Simpatiile sale s'au îndreptat, însă, întotdeauna spre cei mici, cei nevoiași, cei asupriți. Năcazurile vieții sale au îndrumat-o spre această alipire de suferințele celor mulți. Era o îndurare sufletească între ea și cei revoltați prin fira lucrurilor. Într-o scrisoare adresată avocatului ei, pe vremea divorțului său și pe care o publică „Le Matin”, ea vorbește de prietenii ei socialiști, prin cari speră să obțină drepturile și apanagiul său uzurpate cu aceea ocazie.

În rezumat, în această scrisoare ea își arată simpatiile către cei revoltați, către socialiști, către adversarii tronului și ai altarului.

Acestea sunt ideile pe care le desvoltă și în cartea sa „Au fil dela vie („Din ale vieții”), cartea aceasta care a produs incidentul cu curtea Spaniei și care acum va avea, de sigur, un enorm succes de librărie, căci e hotărât ca să fie pusă în vânzare.

Independența femeii.

Ca femeie — și ca femeie care a fost nenorocită în viață — ea a devenit o feministă înfocată și pledează cauza femeii cu o căldură nemărginită. În lucrarea ei, capitolul consacrat chestiei feminine poartă titlul de *Independența întreagă a femeii*. Așa voiește dânsa această independență și argumentează cu vigoare necesitatea ei. Vom rezuma și cită părți din acest capitol, pe care îl publică „Excelsior”.

Codul de morală prohibitivă pe tema bărbatilor e că prin adulter, femeile vor introduce în casă un bastard. Aceasta se raportă, însă, numai la femeile înțelitate; de ce cele „libere” să nu se folosească întocmai ca și bărbatul de o independență totală?

Dar în ce mod general, chestia se reduce, prin toată sfortarea nouă a vieții, la faptul că femeia nu-i o făptură inferioară, bună numai ca să propage specia.

„Din fericire suntem departe de teoriile lui Schopenhauer, care declară, că femeia suferă de miopie intelectuală, că e copilăroasă, ușoară și mărginită, că e inferioară bărbatului în ce privește simțul

de dreptate, de cinste scrupuloasă, că nu e în stare să ia parte desinteresată la ceva etc.

„Dacă trăsătura caracteristică a femeii este, că firea a menit-o să fie mamă, nu-i mai puțin adevărat, deși pielea îi e încă delicată și impresionabilitatea încă vie, că inteligența ei prinde îndată amănuntele și că, prin esență, ea are un creier tot așa de bine făcut, ca și bărbatul. Inferioritatea ei părută vine de acolo, că femeia e apăsată de legi, maltrată de moralisti, de unde vine și teama ei înăscută și neîncrederea sa”.

O rasă nouă prin femeia liberă.

Această din urmă observație e foarte dreaptă. Cel arăsat și nesocotit nu poate fi decât sfios și neîncredător.

Dar, spune infanta, aceasta nu înseamnă, că femeia e inferioară. Adevărul e, că bărbatii vor să fie tari și mari și să-și păstreze supremația, pe cari și-au făurit-o. Bărbatul ar vrea ca femeia să nu poată să ridice capul, să rămâie veșnic la vatră. Alta e părerea femeilor cugetătoare și care nu se pot resemna. Ele vor ca sexul lor să aibă aceleași drepturi, ca și bărbatii. Partizanii feminismului absolut nu fac deosebire între bărbat și femeie, pentru că egalitatea biologică cere pe cea socială.

Și infanta continuă să pledeze în favoarea independenței femeii. Femea are însușiri frumoase; îndrăzneală și prezența de spirit îi aparțin. Puterea de dragoste, de duioșie e o particularitate a femeilor curagioase, tari, fine. Ea inspiră tot ce e mare și rău fac bărbatii că o înăbușe prin robia femeii.

Prin această robie, însăși dezvoltarea rasei s'a oprit și, încheie infanta, „într-o societate nouă urmând să nu neglijeze o educație morală, femeia și-ar regăsi libertatea completă, afinitățile ar fi izbânditoare, iar puterea unui ideal feminin ar putea să pregătească noi rase viguroase și sănătoase”.

Magistrul și porcul. Într'un ziar provincial francez a apărut următoarea informație, care de sigur a măgulit mult amorul propriu al magistrului în chestiune:

„D. Benoit, excelentul președinte al tribunalului din Besancon a fost avansat și deci nevoit să părăsească orașul nostru.

Acest porc care provoacă admirația tuturor este bine construit, gras, un adevărat porc de Andaluzia.

Putem să asigurăm pe distinsul magistrat, că dsa lasă regrete în localitatea unde a împărțit justiția cu atâtea demnitare. Cine vrea să vadă pe acest porc n'are decât să se adreseze la redacția noastră, de unde va lua toate informațiile necesare.”

Ați priceput greșala tipografului?

E pocinogul făcut de așa numitul „mastic” tipografic: a trece o informație în alta!

Pentru săraci. La apelul nostru pentru darurile de împărțit între săracii noștri la Crăciun am primit dela Excelența Sa Ioan Mețianu arhiepiscop și mitropolit, totodată patronul Reuniunii noastre, cor. 20; dela dnii Pantaleon Lucața, căpitan penz. 10 cor; dr. Aurel Novac, avocat în Biserica albă, drept răscumpărare de anul nou, 10 cor; Ioan Droc, prot. emer., dela păr. George Borzea, paroh (Coveș) câte 3 cor. Dem. Kabadeiev, pictor (Săliște), dr. I. Voina, dr. A. Dragomir, cand. de adv., Salomia Barbu ec. câte 1 cor. și păintele Teodosie Paulenac mănăstirea Putna-Bucovina), 4 cor. Aducând cele mai sincere mulțumite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci. Sibiu, 3 decembrie n. 1911. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Vic. Tordășeanu președinte, Stefan Duca notar.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca națională a României

— Urmare —

În 18 mai 1890 se supune deliberării Camerei un proiect de lege pentru schimbarea paragrafulor 8, 12, 13 și 14 legea Băncii.

Articolul 8 se modifică astfel, ca profitul scontului peste 7% să nu mai intre în casa Statului, ci în a Băncii. Aurul scump cerea un scont mai urcat decât argintul, pentru a rămâne în țară. Un scont urcat este identic însă cu o micșorare a operațiunilor de credit. Pentru a recompensa banca de pierderea aceasta, statul a renunțat la venitul scontului de peste 7%.

Articolul 12 se modifică astfel, ca stocul de aur să fie cel puțin 40% din valoarea biletelor emise de bancă.

Argintul depreciat se apăra pe sine însuși prin deprecierea sa, dar pentru aur trebuia rezervă mai mare. Acoperirea de 40% avea scopul să întărească siguranța sistemului nou.

Articolul 13 se modifică astfel, că „proportțiunea biletelor de 20 lei nu va putea întrece 20 la sută din totala emisiune”.

Articolul 14 din codul vechiu permitea băncii să plătească biletele „în aur sau în monedă națională de argint”. Textul acestui articol, după modificare sună: „Biletele vor fi plătite la presintare la birourile Băncii în monedă națională liberatoare sau în monetele străine cari au curs legal, conform legislațiunei monetare a Statului”.

Aceste modificări fundamentale scot banca din atmosfera nesănătoasă a existenței de mai înainte, îndrumând-o pe o cale nouă, într'un cerc de viață economică înviorată. După stăruirea disagiului, stocul metalic al băncii s'a urcat în 1890 la suma colosală de 70,000,000 lei, din cari 30 milioane argint și 40 milioane aur. O situațiune așa de norocoasă nu a fost cunoscută în analele băncii.

Prin un ordin din 15 iunie 1890 se hotărăște ca toate biletele de 20 lei să fie retrase din circulație până la 1894, înlocuindu-se cu piese de aur. De ce? De teama, ca nu cumva hârția să alunge aurul din țară, producând o inflațiune. O scurtă practică de doi ani însă a învins teama. S'a constatat că biletele de 20 lei nu produceau nici o încărcare a circulațiunei. Cu începerea sezonului de toamnă, cererea după bilete de 20 lei creștea și întrecea regulat norma legală, dar iarna cădea de obicei sub ea, din motivul amortirii, ce urma după transacțiile agricole din toamnă. Fluxul și refluxul biletelor se înfățișa deci ca un fenomen natural, stând în raport cu diferitele anotimpuri și cu cerințele vieții negustorești.

În 22 mai 1892 se scoate din vigoare ordinul precedent lăsând liberă emisiunea biletelor de 20 lei, până la maximumul statorit în articolul 13 al codului băncii.

Tot în 22 mai 1892 se hotărăște că 30% din rezerva de aur a băncii „să se mobilizeze”, adică să se transforme în trate aur către Londra, Berlin, Paris și Amsterdam: hârții tot așa de sigure ca aurul, atât în timpuri normale, cât și în timpuri critice. Prin măsura aceasta, avea să se folosească o parte din rezerva de aur pentru scopuri mai utile, decât pentru odihna stearpă în privințele băncii.

În 1899 se ivește criza, care a întrecut tot ce s'a pomenit vre-odată de asemenea natură și care era aproape să ducă România la faliment. Recolta agricolă total compromisă a atras după sine și deruta industriei și a comerțului. Venitul din drumul de fer, impositele și monopolurile fiseului au scăzut cu zeci de milioane. Importul de 333,267,938 lei întrece exportul de numai 149,118,657 lei cu un soldo pasiv de 184,148,281 lei. La deficitul acesta trebuie să mai socotim vr'o 80 milioane anuitatea datoriei publice, scăderea arenzilor domeniiale, anuităților moșiilor țărănești parcelate, pentru a ne face idee de furia grozavă a crizei.

Crizele își manifestă efectul și asupra băncilor de emisiune, dar producând cu totul alte rezultate. Se da asalt asupra rezervei metalice. Cererile de credit se înmulțeseră peste măsură. Emisiunea de bilete e mai mare. Banca urcă taxa scontului. Profitul net a operațiilor se mărește. Din strămtăoarea și pierderile generale, băncile de emisiune scapă cu profituri mai mari decât în anii normali! Astfel și Banca Națională a României, în criza din 1899. Iată de altfel, însuș raportul consiliului Băncii către adunarea generală a acționarilor din 20 februarie 1900:

„Țara noastră a trecut în acest an printr'o mare criză, cauzată de reaua recoltă a anului 1899. Agricultură fiind principalul nostru isvor de bogăție, era natural, ca pierderile suferite de agricultori să se resfrângă și asupra celorlalte ramuri ale activității noastre economice: comerțului, industriei etc. precum și asupra finanțelor publice. De altă parte, chiar această slabă recoltă a rămas în parte nevândută. Exportul nostru de cereale a fost în adevăr neînsemnat și aurul, care altădată intra pe dânsul a lipsit

Preluare de opsătarie.

Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public că am preluat

Ospătăria Park

(„Park-vendeglő“).

unde sub conducerea mea să capătă peste zi în orice timp mâncări bune și beuturi curate. — De serviciu prompt și cu acurateță asigur pe onor. public dinainte și aștept sprijinul onor. public.

Cu stimă :

Albert Kaiser
ospătar.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorilor).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

ASSAEL Telef: 835
IACOB și FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminară gratuit.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referențial cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III.19.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutăți, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, escută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

CEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ în UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.

(TĂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă :

IOAN BALINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a început de câteva zile.

In săptămâna asta se vinde:

mănuși de pieleglacé pentru dame,
specimene fine, negre, albe și colorate.

Părechea **75 cr.**

Stofe pentru costume și haine

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

Rog priviți galantarele mele!!

Cadoul de Crăciun 1911.

NEW-YORKUL și LONDRA nu vrea să scape comerțul din mână în Europa și astfel o fabrică de obiecte de argint este dispusă în schimbul unei mici sume să-și desfășoare depozitul. Astfel sunt împuternicit a șeptui comisionul acesta. Trimit orișicui următoarele obiecte contra valorii de **14 Cor. 40 fl.** și anume:

- 6 buc. Cuțite cu ascuțiș englezesc
- 6 " Linguri argint american
- 6 " Furculițe argint american
- 12 " Lingurițe pentru cafea argint american
- 1 " Lingură pentru scos supă argint "
- 1 " " laptele " "
- 6 " Tăvițe engleze-Victoria
- 6 " Feșnice
- 1 " Străcurător pentru ceai foarte frumos
- 1 " Pisător pentru zahăr elegant.

42 bucăți la un loc numai **Cor. 14.40.**

Toate aceste 42 obiecte au costat mai înainte 80 Coroane și acum să capătă pentru prețuri minimal de 14 Cor. 40 fileri.

Argintul american este un metal care nu-și pierde culoarea nici peste 25 ani, pentru care să și garantează. Garanție că acest inserat nu este înșelătorie, mă oblig că în caz de nu convine marfa, să restituiesc suma fără nici o obiecțiune și deci nimenea să nu scape ocazia, ca să nu-și procure această garnitură practică, care este foarte potrivită ca cadou de nuntă și la orice ocazie cât și ca obiecte pentru economia casnică. — Să capătă numai la casa de export pentru obiecte de argint american.

H. HIRSCHBERG
 VIENA II. Str. Rembrandt 19/b. — (Telefon Nr. 14597).

Trimet în provincie contra ramburs sau dacă mi-se anticipă suma.
 Praf de curățit cu 20 fl. Adevărat numai cu marca aici alăturată.

Estras din scrisori de recunoștință:

<p>După ce eu deja a III-a oară am adus dela dumneata garnituri pentru masă și totdeauna am rămas mulțumit. Vă rog din nou a-mi trimite o colecție contra ramburs.</p> <p>Georg Reichsgraf, Dunin-Roskovski, administrator c. și reg. Zakopane „Villa Wladyslauka“.</p>	<p>Mulțumit pe deplin cu colecțiunea de argint american, voi recomanda-o între cunoscuții mei la orice ocazie</p> <p>Cu stimă: Anton Marx, ofițier de poliție.</p>	<p>Excelența Sa baroneasa Edelsheim mi-a recomandat cu căldură garnitura dumneavoastră de masă, din cari Vă rog a-mi trimite și mie 2 garnituri à Cor. 14.40 fileri.</p> <p>Kocsard, 29/X 1904.</p> <p>Ilona Tisza născ. Graf. Dengenfeld.</p>
--	---	--

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras :

Cămăși tricot, căptușite cu pilsă dela	75 cr.	Cătrințe	dela	25 cr.
Pantaloni tricot, căptușiți cu pilsă	75 "	Jambiere pentru femei	"	75 "
Cămăși fine pentru bărbați	99 "	Ghete femeiești de iarnă	"	60 "
Cămăși fine bărbătești cu pieptul de mătase	120 "	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	"	165 "
Gulere în toate formele	13 "	Bonete elegante	"	100 "
Manșete colorate sau alese	19 "	Galoși	"	125 "
Ismene fine	45 "	Mănuși de piele	"	90 "
Mănuși de piele	50 "	Corsete fine	"	48 "
Gramofoane	8 fl.	Geantă de mână pentru dame	"	25 "
Plăci duble, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	"	30 "
Păpuși	275 "	Ciorapi (patent)	"	15 "
Ploiere de mătase pentru domni	170 "	Gaine de trico pentru fete	"	75 "
Ghete cu talpă dublă pentru domni	60 "	Imbrăcăminte de iarnă	"	120 "
Bretele	25 "	Hhete cu șirete pentru copii	"	55 "
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 "	Bretele pentru copii	"	04 "
Corsete brodate	81 "	Șapei tricotate pentru băieți	"	82 "
Cămeși tricotate pentru femei	50 "	Batiste pentru copii	"	04 "
Trico pentru femei	59 "	Mănuși împletite de iarnă	"	15 "
Ciorapi de iarnă femeiești	25 "	Jambiere pentru copii	"	35 "
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 "	Galoși pentru copii	"	90 "

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane de piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de peile de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe. dela 90 cr. încolo. — Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărie și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cea 50 cr. Plăci de gramofon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane. — Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și se pregătesc modele.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. :: ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

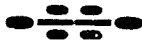
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

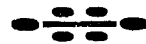

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

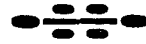

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

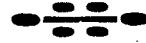
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate.	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foo	119,830.992.—
	{ viață	11,020.268.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Români, replantați vile, cu altoi dela firmă română.

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin și de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

Nr. telefonului 604.

„ECONOMUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI.

∴ Centrala în CLUJ (casa proprie). ∴
Filiale în Gherla, Murăș-Ludoș, și Aiud.

Reveriment: 47 milioane.

Active: 5 „

Depuneri: 2.5 „

Pentru depuneri nouă spre fructificare acordă 5%, 5 1/4%, 5 1/2%, 5 3/4% și 6% după sume și stabilitate, iar corporațiunilor în condițiuni excepționale; contractează replătirea și fără abdicere.

Acordă împrumuturi favorabile hipotecare cu și fără anuități precum și în cont curent, ajută înființarea de bănci sătești și le acordă credite; mijlocește cele mai ieftine asigurări în toate combinațiile.

Instituții principale de binefacere: masa studenților, ambulanța bolnavilor și serviciul informativ pentru țărani.

Dirrecțiunea.

Nr. telefonului 604.

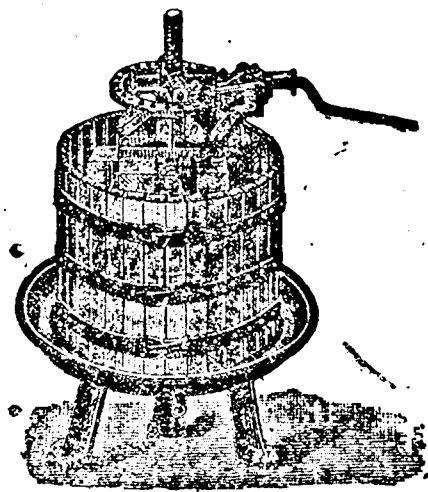
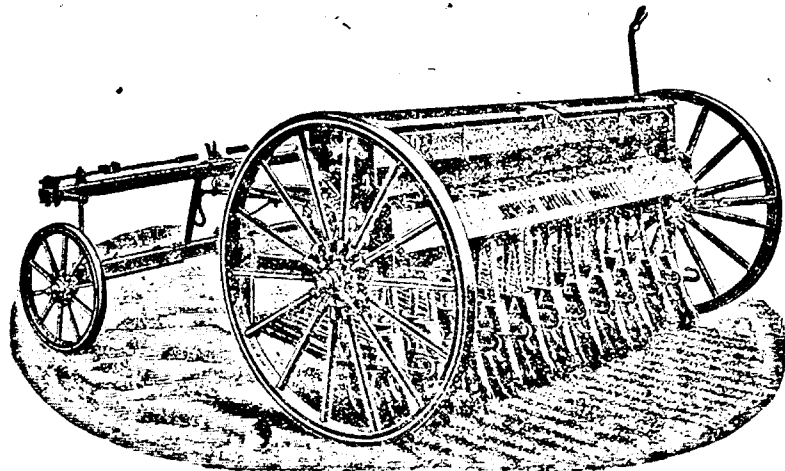
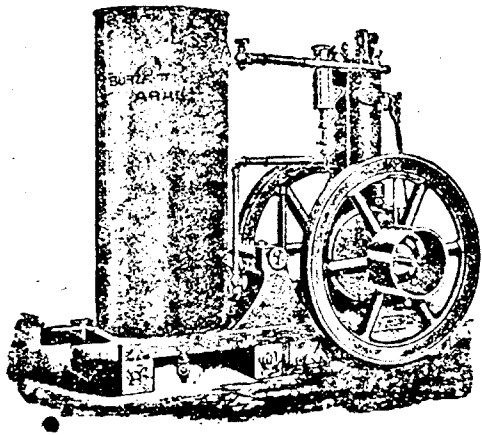
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

== Arad, Boros Béni-tér Nr. 1. ==

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felui de **mașini agricole, motoare cu benzin și oleiu brut** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.